

(ISSN: 2602-4047)

İskender Kılıç, P. (2023). The Role of the Local Press in the Creation of Collective Memory and National Identity with History Education Policies During Atatürk's Period, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(20), 444-480.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.664>

Article Type (Makale Türü): Research Article

THE ROLE OF THE LOCAL PRESS IN THE CREATION OF COLLECTIVE MEMORY AND NATIONAL IDENTITY WITH HISTORY EDUCATION POLICIES DURING ATATÜRK'S PERIOD

Pelin İskender KILIÇ

Asst. Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Samsun, Türkiye, pelini@omu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8755-5989

Received: 14.08.2022

Accepted: 08.02.2023

Published: 05.03.2023

ABSTRACT

This study aims to determine the reflections of history and history education policies in the Samsun press in creating national identity during Atatürk's Era. The foundation on which the Republic of Turkey is based was put into practice even during the National Struggle, and after the war, it was tried to be reinforced with constant reforms. It was seen that there were essential changes in the view of history and raising citizens from the first years of the Republic as compared to the Ottoman Empire. A national understanding of history was adopted instead of the ummah understanding of the Ottoman Empire at the beginning and the understanding of dynastic history that it had later. The important days and weeks of the newly established state were determined, and important figures that left their mark on Turkish history were brought to the front. An effort was made to establish the shared values of the Turkish nation by emphasizing what kind of Turkish identity they should have. It is essential to revive the collective and historical memory while creating these shared values, which are tried to be achieved through the press, especially newspapers. Document analysis was used in the study, one of the qualitative research methods. Newspapers, one of the written materials, are essential sources in revealing the policies of the period. The study examined the Newspaper "Ahali," which began its publication in Samsun in 1917 and continued its publication in the Republic's first years. In the Newspaper "Ahali" between 1932-1937, there are more than two hundred articles and news about the national identity and culture desiring to be reached with the mission attributed to history and history education that reflects the politics of that period. It has been determined that Ahali Newspaper supported the history education and national identity understanding of the period, and there were various articles and news in this direction.

Keywords: History education, collective memory, national identity, local press, Samsun.

INTRODUCTION

The nationalist discourses, which emerged starting with the French Revolution and continued increasingly after the First World War, also revealed the issue of national identity. The fact that a society has a national identity has been accepted as an essential factor in the rise of that society to the level of developed nations (Süleymanov, 2003). During the establishment of the Republic of Turkey, nationalism was an essential movement of thought throughout the world. Giving a sense of national identity to the Turkish people, who established empires and were ruled by an empire throughout history, and now were on the way to establishing a nation-state, was one of the important issues of the first Republican governments (Yıldırım, 2013). Because it was passed from the national system, called according to the basis of belief and thought in the Ottoman Empire, to a national state based on the unity of emotion and culture. Identity is essentially a cultural issue. For this reason, important studies have shown themselves in the fields of language, history, and geography by going down to the cultural roots of the Turkish people (Kayadibi, 2006). The process covering the years between 1929 and 1937 can be seen as a new national identity and a manifestation of the will to write and create a new history. For this reason, in the first years of the Republican Era, history was an important area in the efforts to give the nation an identity (Akman, 2011). Because history is the memory of nations. Every institution, every society, and every individual needs a sense and consciousness of the past as a condition of making sense of their existence. One of the most important elements that hold societies together is to have a shared past. Therefore, it is substantial for the continuity of societies to be aware of the history and to transfer it to new generations (Aslan & Avcı Akçalı, 2007). Hence, researches on history and other sciences helping history intensively started in the country. Turkish History Congresses were held regularly. As a requirement of national identity, national consciousness, and feeling, history, and language studies were given importance (Ari, 2014). History lessons and education played an important role, especially in the adoption of the principles of the Republic by the new generation. Since 1930, significant changes have been made in the history lesson and textbooks curriculum. In the textbooks, there were expressions for the creation of nation-state consciousness. Notably, the history of Central Asia was given wide coverage, and anthropological and linguistic approaches were taken as a reference source. The negativities created by the military and political failures in the collective memory in the last century of the Ottoman Empire were eliminated. Thus, it was aimed at rebuilding “national pride” (Vurucu, 2017). Western societies, together with geographical discoveries, experienced significant cultural changes in economic, social, religious, and legal aspects, albeit painfully (Bayri, 2008). Perhaps the most excellent chance of the new Turkish State was that the Anatolian Turkish people could not keep up with the developments in the rapidly changing world in many ways, such as political, social, and economic, which was seen as basically unfavorable and continued their old traditions and customs. Intellectuals played an essential role in revealing the national identity with their studies on the research of cultural features such as history, geography, sociology, language, literature, and traditions (Bayındır Uluskan, 2010). Public education studies initiated during Atatürk's period were turned into a systematic process under his leadership. This social transformation was blended with a populist perspective and expected to have the vision to raise the nation's cultural level (Bayındır Uluskan, 2012).

Many events and people honoring the Turkish nation in Turkish history. In this period, the heroes and circumstances of pre-Ottoman Turkish history were emphasized (Safran & Dilek, 2021). Those who were inspired by the theory of great men in history considered it necessary to give a vast place to biographies in history lessons. Proponents of this view thought it would be beneficial to tell the lives of great men whenever appropriate in history lessons because children and young people enjoyed imitating the lives of great men (Sungu, 2002). In the academic year 1927-1928, the aim of the history lesson in the last program applied in primary schools was determined as “to inform children about the past of the Turkish nation and to awaken national consciousness in them; to explain that today's civilization is the product of a long past; to show good examples to children by talking about the lives and activities of great people” (Çapa, 2002). Likewise, one of the most frequently used ways to teach values in history lessons from past to present is to benefit from historical heroes. In distinguishing between good and bad, such elements as the roles of the heroes and their lives, what they struggle for, what they care about, etc., were effective in value teaching. Heroes -women or men- are not only glorious and remembered people but also those who reveal the moral standards and values of the society in which they live with their actions (Demircioğlu, 2008).

In addition, national holidays and commemoration ceremonies are also important actions in which the feeling of unity and togetherness is experienced most intensely, reviving the nation's memory and keeping it alive. Because the past events, which are effective on people and transferred from generation to generation through rituals, ceremonies, symbols, or different communication methods, are presented to the society after experiencing some changes (Akgül & Görücü, 2020). These are included in curricula and textbooks and kept alive in society through various activities, ensuring their continuity. National memory, which focuses on being celebrated and commemorated especially by the public, is also essential in terms of historical perspective. Standing in silence by every segment of society at 9:05 on every 10th of November, the anniversary of Atatürk's death, without any legal or political coercion, is the best example.

Just like individuals, societies also have memories. Collective memory has become a frequently studied concept in social sciences. It is French sociologist Maurice Halbwachs who brought the idea to the literature. Halbwachs was inspired by the memory studies of his teachers Henri Bergson and Emile Durkheim and began to examine memory as a collective concept (Akgül & Görücü, 2020). Collective memory plays a vital role in forming and preserving collective identities. It establishes a link between generations, creating an image of temporal continuity and legitimizing the existing sociopolitical order (Gross, 2002: 342). One of the factors that play an essential role in the spread of collective memory is historical narratives. Historiography institutionalized by states and the dominant perception of history in communities significantly impact citizenship, identity, and pluralism (Uğur Çınar, 2017). While history itself is a pattern of events that happened in the past, collective memory, which we can define as the cumulative perception of those living today, is alive, variable, and open to intervention. In this context, the link between history and collective memory is notable (Biletska et al., 2014). Historical memory is the scientist-style reconstruction of the past. It is based on the systematic analysis of the traces left to us from the past. On the contrary, collective memory is based on transmitting these traces to

generations (Bilgin, 2008: 35). History education and historical memory are of great importance in transferring the common share and identity of the society to new generations, reviving the memory of the community. There are many types of commemorations, including public celebrations and holidays. Statues and monuments, flags, pictures of money, coats of arms and diplomatic symbols, the names of public institutions, buildings, towns, roads, bridges, awards, geographical events, and folk art are some of them (Gibson, 2021). Collective memory and historical memory are not independent of each other. Therefore, collective memory cannot be left to its fate, especially in the early stages of nation-building (Başaran İnce, 2010: 12). Important studies were started to bring this consciousness to the light, which existed in the first years of the Republic, but were pushed into the background in a long period and were not noticed, with a compelling history and history education policies. One of the areas where collective memory is formed most effectively is the media. Journalists leave products as documents to those who will chronicle in the future (Başaran İnce, 2010: 20).

The primary function of the press is to inform and inform individuals. But this news is usually in the form of interruption of the expected during the normal flow. The news aims to be interesting, out of the ordinary, or new. From time to time, various opinions have been put forward regarding evaluating whether an event is newsworthy. Local news in a small town is not the same as, for example, a riot or explosion in a capital city (Ben-Aaron, 2003; Yapar Gönenç, 2012). However, the press also has a duty to inform, educate, supervise, criticize, and thus contribute to forming public opinion apart from providing news (Girgin, 2001). In addition to the national press, which consists of newspapers with high circulation that is continuously and regularly distributed throughout the country, the local press, which is published daily, weekly, or at larger intervals in settlements outside the big cities such as provinces, districts, and towns, and gives news of the region in which it is published and expresses its problems, also contributes to the formation of public opinion (Girgin, 2001). Now, communication tools have tasked reminding the past event most effectively, obtaining information and being enlightened, and disseminating educational opportunities to large masses. The relationship between local newspapers and education can be found more effective in terms of being closer to the individual and examining the local. In terms of learning theories, learning from near to far is more permanent and valid. In this respect, local newspapers can be used more effectively in education (Erkılıç, 2007).

In Turkey, the press played a significant role in winning the National Struggle and raising awareness of society. It is possible to examine the press that influenced the years of National Struggle in three groups: the press against National Struggle, foreign press, and the press in support of National Struggle. The Anatolian press supporting the National Struggle followed the National Struggle closely. However, it faced difficulties and obstacles in the regions under the control and occupation of the Allied Powers officers. Despite financial difficulties, problems encountered in its distribution, and challenges in obtaining paper, they did not hesitate to make their voices heard (Baykal, 1988). Especially the local press experienced a significant leap during the years of National Struggle. In these years, many periodicals in the unoccupied regions of Anatolia, considered “provincial,” were in a pro-independence effort (Firat, 1995). Mustafa Kemal Pasha, aware of the role, power, and importance of the press in society, showed great interest in the press from the very first days. In those

days, newspapers were the only way to reach the public. Therefore, in this period, while working to announce the struggle to the public and to create public opinion, efforts were also made to develop an independent and national press (Bayındır Uluskan, 2010). In the new historical process after the war, it was essential to convey the studies on social sciences to the public. The people were informed, and a national consciousness was tried to be gained by reviving their collective and historical memories. In this way, the people would be aware of their own identity and culture and have reached the consciousness of being a nation. At that time, the primary means to be used in public education were the press, conferences given in various associations and institutions (People's Houses, Turkish Hearths), and radio and theater, both of which were not very common (Bayındır Uluskan 2012). There is no doubt that newspapers and magazines were among their most influential. In these newspapers and magazines, articles and poems that would revive the national consciousness were written and supported with pictures. Besides, People's Houses published the Journal of the People's House until 1950 and worked to ensure that the policies of the period reached the public and became widespread.

The newspaper "Ahali," published in Samsun, is one of the newspapers that supports the National Struggle and the education and cultural policies of the first governments of the Republic. Articles in this direction were written since 1917 (T.C. State Yearbook 1926-1927: 783) when the newspaper was published. In the beginning, the newspaper was published in the Printing House "Vatan" as 400-500 copies once a week on Thursdays and then twice a week (Kocaoğlu, 1999: 155). The purpose of publishing the newspaper was expressed as the progress of the country and informing the public. On its first page is the phrase "Republican, Populist Weekly Homeland Newspaper." The owner and director of the newspaper are İsmail Cenâni Bey. The articles in the newspaper were aimed at providing national unity and togetherness and supporting the national resistance against the Pontus gangs operating in the Black Sea Region (İskender Kılıç, 2020). İsmail Cenani Bey published the activities and murders of the Pontusian gangs in the region of Samsun during the National Struggle, which he put in print in light of the information he received from some administrators working in the region. After the war, the newspaper made publications about important days and weeks, along with articles supporting the education and cultural policies of the government. Thus, it informed the people of Samsun about the developments that took place both in the period of National Struggle and the Republic and also created a collective and historical memory in line with the founding philosophy of the new state.

This study aims to reveal how the history education policies are reflected in the Samsun local press in the context of creating national identity in the revival of collective memory. Many newspapers were published in Samsun during the Atatürk Period (Kocaoğlu, 1999). Among these newspapers, Ahali Newspaper, which has continued its publication life for a long time and gives wide coverage to articles and news on educational and cultural subjects, was selected. The study's data were collected by examining the copies of Ahali Newspaper published between 1932-1937. Among these copies examined, approximately 250 articles and news about education and culture were identified in 107 copies.

The problem discussed in this study is to search for how the policies of history education were reflected in the news and articles in Ahali Newspaper to create a national identity in the Atatürk period.

Sub-problems

1. How were the National Day celebrations, which are essential in forming the National Identity and keeping the collective memory alive, reflected in the Ahali Newspaper?
2. How did the news and articles about the historical figures and states involved in forming national identity and collective memory reflect on the Ahali Newspaper?

METHOD

Research Model

The research is a qualitative study in which 107 copies of the Newspaper "Ahali," published from 1917 to 1944, between 1932 and 1937, were analyzed by the document analysis method. In the document analysis method, different sources, such as public records, personal documents, popular culture documents, and visual documents, all of which are produced within a specific period, are applied and analyzed (Merriam, 2013). This method is frequently used by scientists, especially historians and archaeologists, working in social and human sciences. Document analysis can be a stand-alone research method, and it can also be used as an additional source of information when different qualitative methods are used (Yıldırım & Şimşek, 2016). Newspapers, accepted as popular culture documents, are valuable resources for determining society's point of view and following the crawl trend changes, especially in a certain period (Merriam, 2013). It tried to examine how the studies to raise national identity awareness among the Turkish people, one of the critical issues of the early Republican governments, were reflected in the Samsun press in the context of history, history education, the revival of historical and collective memory, by taking Newspaper "Ahali" as a data source. Each of the documents is original and a primary source. In the documents, the news about history and history education was scanned. Afterward, the study group research was formed under the topics such as the creation of national identity, articles in the context of historical and collective memory, national holidays, historical figures, and states. News and articles about other education and teaching elements such as courses on subjects including foreign language, cooperatives, agriculture, economics, health, music, etc.; the opening of schools, their status, and number, and aids to students; the published books, dictionaries, and journals; religious information were excluded from the study.

Analysis of Data

The documents acquired were analyzed by using general scanning and content analysis technique. Studies in which records or documents were used often require a special analytical approach called content analysis (Marshall & Rossman, 1999). Content analysis is usually associated with examining articles in published reports, newspapers, advertisements, books, web pages, magazines, and other documents (Pior, 2014:360). It is

essential to evaluate what is wanted to be told in the historical and cultural context to make sense of and interpret the text (Patton, 2014: 114). In the research, approximately 250 articles and news inside the 107 copies related to education and culture issues were first classified according to date order. Then these were classified under the title of national holiday celebrations and historical figures and states. In addition, since not all news about national holidays published every year can be included in the article, purposeful sampling method was preferred in the selection of articles and news covering the subject extensively. In the study, the news in the newspaper was presented in the findings section by taking into account the cultural and educational policies of the period. While doing this, the original document was taken into consideration. In 1928, due to the new transition from Arabic letters to Latin letters, some concepts in the news were simplified to make it easier to understand, or spelling mistakes were corrected.

FINDINGS

National Holidays and Important Days

Ahali Newspaper was published on certain days. However, as it could be understood from the news it published, special attention was paid to the newspaper's publication during the National Holidays (Ahali, 15 May 1934). A copy of the law on National Holidays and other holidays was published in the newspaper. Accordingly, only the date of October 29, when the Republic was declared, was accepted as the National Holiday. It was also stated that there would be a ceremony only that day on behalf of Turkey inside and outside the state. It was said that "the holiday begins on the afternoon of October 28 and continues on October 29-30." Other than that, there were only public days. These were the 30th of August Victory Day (A ceremony was held according to the program to be prepared by the Minister of National Defence), the National Sovereignty Day starting on the afternoon of April 22 and continuing on April 23, the Spring Celebration of May Day, three-day Candy Day, four-day Feast of the Sacrifice and New Year's Holiday starting on the afternoon of December 31st and continuing on January 1st (Ahali, 12 June 1935).

Due to the twelfth anniversary of the opening of the Turkish Grand National Assembly in 1932, a full page was devoted to this topic on April 23. This date was expressed as "A great day which has been written in gold letters; is never-ending, unforgettable; has honor and glory of Turkish history." On this day, it was stated that the Turkish Nation showed the Turkish victory and independence spirit, love of science and civilization to the whole world by not allowing the enemy who wanted to trample the Turkish land. Also, it was emphasized that the beylical declaration of Osman Bey, Fatih's conquest of Istanbul, Murat's victory in Kosovo, and Selim's victory in Iran were not as honored as this success, and such a great day was given to the child. There was a statement, "Because the child means a nation and a country; today's children are the ones who will live the wisdom and civilization, victory and independence of tomorrow" (Ahali, 23 April 1932). On April 23, 1933, the newspaper again entirely devoted the first page to this day's meaning and importance. In the article by M. Kâmil, it was stated that the date of 23 April did not mean a single thing; it also included many important days such as 16 March 1919, 16 May 1919, 23 July 1919, 4 September 1919, and 11 September 1919, etc. After a

long article, he concluded his article with those words as follows: "The child is the soul of the motherland, so he must be respected" and "Long live the Turkish homeland! Long live the Republic! Long live Gazi Pasha! Long live the Turkish child!" (Ahali, 23 April 1933). This holiday was published on the newspaper's first and other pages in the following years. There was a statement right next to the newspaper's name, and it was as follows: "Ataturk was a child 50 years ago, but he became Kemal Ataturk 44 years later." Below were titles such as "Love Children, Get Your Happy Home" and "Happy Holidays Republican Children!" Besides, a speech by İsmet İnönü and a poem called *To Turkish Childs* were included. On the second page were the article's continuation and three poems. The date April 23 was seen as the day of existence of the Turk (Ahali, 23 April 1935).

In the newspaper dated 19 May 1933, its first page was wholly devoted to this day's meaning and importance, which continued on the third page. It was A. İhsan who wrote the article. The title of the article was "May 19 is GHAZİ day". In the continuation of this, there was a statement as follows: "Today is the anniversary of the arrival of our Great Ghazi in Samsun to save the Turks and Turkey." It expressed that day as the independence of the country and the basis of the revolution. All innovations up to that day were included in the article. In the article, it was said as follows: "On 19 May, community centers should have the ideal of reform. People burning with the love of revolution should be gathered in every part of the district and the village chambers. Today's importance should be explained." It was also emphasized that "if this is the case, the revolution will take root. The reaction will not appear" (Ahali, 19 May 1933). The newspaper, dated 19 May 1934, was published under the title of "Citizen! Happy This Honoured Day!" There was an expression just below it: "Fifteen years ago, if this day did not happen, your presence, your honor, your future would not have been today." In the continuation of it, the meaning and importance of today were stated. Then the pictures of Mustafa Kemal Pasha, İsmet Pasha, Kazım Pasha, and Fevzi Pasha were included under the title of *Heroes of the Turkish War*. After the patriotism and sacrifice of the people of Samsun were emphasized, the speech by Mustafa Kemal in Samsun Municipality on 20 September 1924 was published as follows: "When I saw the people of Samsun and Samsun itself, I strongly once again agreed that all of my views and decisions related to the country and the nation will come true" (Ahali, 19 May 1934). A year later, the anniversary of Atatürk's departure to Samsun on the 19th of May was again included fully on the first page of the newspaper and partially on the inside pages. There was also quatrain of H. Rüşdü Coşkun. There were two articles titled "May 19", one by Lawyer Kamil Sirmen and the other by Kâzım Dilcimen. These articles were continued on page 2. There was also a poem with the same name. It was specially stated in the writing of Kazım Dilcimen that Turks were the indigenous people of Anatolia; Kaska Turks having a close relationship with Hittites, lived around Samsun; Phrygian Turks from the west stayed in the west of Anatolia; many Turkish elements came here; Christian Commander and Pechenegs founded the state here as the name of Pontus. After explaining the history of Samsun from the old times to the Ottoman Empire, it was stated that a much more difficult job was achieved in the name of independence compared to Oğuz and Kutluk Kagan, referring to the situation of the country when Atatürk came to Samsun on 19 May 1919 (Ahali, 19 May 1935). Due to May 19, a ceremony was held in the conference hall of Istanbul University. Ali Fuad Başgil, Professor of Political Science Faculty, gave a conference. This

conference was published in five chapters on the first page of the newspaper. At the conference, it was discussed such issues as the situation of the country when Atatürk came to Samsun on 19 May 1919, the characteristics of Samsun called "Asia Minor Warehouse" in ancient times and its location, the brief evaluation of the process leading to independence, comparison of the First World War and the National War, and also by addressing youth and listeners at the end of the conference, it was emphasized that they must know well both the birth of modern Turkey and also the psychological causes leading to political and social changes and innovations, and creating a free and happy citizen was the duty of the young generation for the free and independent Turkish state (Ahali, 4 June 1936; 11 June 1936; 18 June 1936; 25 June 1936).

On the first page of the newspaper, dated August 30, the article entitled "Ten years ago, today the Turkish army fought for the independence of the Turkish nation" continued as "Our Glorious Victory." August 30 was the last victory of Turkish nationalism recognized by the whole world. An extensive article was written about the Turkish army and martyrs, emphasizing that this impressive blow to the Greeks was a great punishment for them and a lesson for the future. Also, a poem by Ali Fethi Bey with the name "August 30" and "I dedicate it to the west" was included (Ahali, 30 August 1932). August 30 was celebrated every year on the newspaper's first page, and its rest was contained on the other pages inside. It was given under the title of "Victory and Plane Festival Begins Today." It is possible to see in various copies of the newspaper that great importance was attached to aircraft and the purchase of aircraft in the Republic's first years. In addition to multiple articles about the meaning and significance of the day, poems were also included (Ahali, 30 August 1935; 30 August 1936).

October 29, Republic Day, was published in the newspaper under "Citizen! Your first duty is forever to preserve the Republic you won with blood and soul." It briefly expressed what the ten-year republican regime brought to the public and the situation of the country and the people ten years ago. It was said which wars were fought, how the blood of thousands of Turks flowed in the battles, what Atatürk did, and how a new state was established after those dark days. Then, it listed what the Republic's regime brought the people. Many issues were mentioned, such as that many obstacles preventing rising in the old times were destroyed; Turkish peasants worked for him and his warehouses by removing the tax of tithe, which brought a significant burden on the shoulder of the people; the schools were opened even in the remotest parts of the country; knowledge and literature developed thanks to the new alphabet; the percent of literacy increased; there was a government based on secular and democratic principles. A picture of Atatürk was published under "Our Great Guide and Rescuer, Ghazi Highness" (Ahali, 29 October 1932). On the tenth anniversary of the proclamation of the Republic on 29 October 1933, the picture of Mustafa Kemal was included on the first page of the newspaper, and an article was written under the title of "Presence Day" saying, "The peasant should only celebrate today." The papers were written under the subtitles "Turkish Youth! Ghazi Entrusted The Republic to You" and "Turkish Revolution and Its Meaning." On the second page, there were pictures of İsmet Pasha, Şükrü Kaya, Zekâi Bey, Refik Bey, and Celâl Bey. Lawyer M. Kamil Bey wrote an article on the importance of the day by explaining the concepts such as republic, republic state, democracy, and civil law in his article entitled

"Productivity of the Republic in Ten Years." An article entitled "A Look at Our Ten-Year Republic" was written by giving pictures of six deputies on the third page. The article emphasized that the Republic was achieved at the expense of difficulties and suffering, and the Turkish race's size and heroism were underlined. On the fourth page, the importance of the army is emphasized in coming to these days under the title of "Turkish Army is the Essence of the Nation." There was a poem named "From Sarıkaya to Çankaya" under the picture of Fevzi Pasha. The Republic's developments in all areas were mentioned on the fifth page. On the sixth and seventh pages, the continuation of the main article was included under the title of "Sovereignty Belongs to Nation" and the subtitle of "Presence Day," and it was completed. On the seventh page, the article on the first page was also included under the subtitle "Turkish Revolution and Its Meaning." The paper entitled "Productivity of the Republic in Ten Years" on the second page continued on the tenth page. Here, there were innovations brought by the government of the Republic in foreign affairs, public works, finance, agriculture, forestry, mining, veterinary and animal breeding, education and training system, and in many other fields (Ahali, 29 October 1933). In the following years, the newspaper provided information about the reforms and studies carried out on 29 October. By the state policy of that period, the titles related to Turkishness, independence, and progress were as follows: "Salvation, Revolutions, and Studies of Turk," "I'm Turkish, I'm free and happy," "Republic is Spirit of the Turk," "The Biggest Day" etc. (Ahali, 29 October 1935; 29 October 1936).

Historical Figures and States

Zübeyiroğlu Fuat wrote Attila under the title of "Cihangir Atilla." The article begins as follows: "1465 years had passed from the death of Atilla the Hun who conquered Europe with 700,000 horsemen 1400 years ago and formed the basis of today's civilization." According to the writer, when Atilla came to Europe, the Hungarians showed a significant improvement in Eleza Burg (Buddha Pest), where he set up a tent. Atilla was defined as a medium-sized, wide-breasted, prominent face and a majestic look. It was emphasized that the country of Altay and Turan, which did not obey anyone even for a day, was not as merciless and compassionate as other invaders. It stated that history gave him the title of world conqueror, which was not given to anyone up to that time, and granted him how to manage millions of people as he wanted. It was mentioned that he was always forgiving with the high feeling of clean and noble Turkish blood in his veins. In his article, the writer also included Attila's activities, wars, and victories in Europe. After determining that he defeated the Goths, took Rome, and forced them to pay money, he ended his article with an anecdote: When the Romans could not bear the tribute after a while and borrowed for that reason, they sent a delegation to request time from Attila. There was also an assassin on the board. Then, after Attila accepted this delegation in his tent, the chief messenger said, "My noble ruler, whose grandfathers are noble and his father is also noble, wishes the Great Khan to postpone our debts a little more." After listening to these words quietly, Attila said: Neither my grandparents nor my father is noble. I belong to such a nation that every individual of him is noble. And the name of this nation is Turk. Go and tell your ruler that I extend your tribute for a while. I also forgive that man in you who came to kill me" (Ahali, 29 October 1932). Here, in addition to mentioning the power of Attila as a Turk, as targeted in the synthesis of Turkish History, his intelligence was also emphasized as a Turk.

The teacher Kazım wrote the article entitled "Samsun according to Evliya Çelebi." Samsun was explained through the eyes of Evliya Çelebi in the article; he also supported the information given in the footnotes. He started the paper by providing information about Evliya Çelebi. He introduced Evliya Çelebi as a great geographer and traveler whom the Turks would always be proud of. It is stated that the travel book was written in 1314 (1896) with the work and effort of İkdamcı Ahmet Cevdet and Necip Asım Bey. He noted that Samsun was mentioned in the second volume (pages 77-78) and quoted it exactly. Firstly, he briefly provided chronological information about who had captured Samsun throughout history until it joined the Ottoman lands. Then, he mentioned Samsun's geographical, administrative, and social structure. Finally, he emphasized that although there was no public in the city, there were many ulemas (Ahali, 1 November 1932).

The work named "Canik in Cihannüma" was written by Muallim Kazım. In this article, which was inspired by the work "Cihannüma" by Kâtip Çelebi about Samsun and its districts, the comparisons were made with Evliya Çelebi in the footnotes. It was stated that the marshes mentioned in and around Samsun in Cihannüma were dried during the Republican period. In particular, it is said that Mecidiye Street was once so swampy for duck hunting that there was even a lake on which some of the city's houses were located (Ahali, 29 November 1932).

In the article entitled "A Few Notes about Samsun's People" by M. Şakir and M. Kâzım Beyler about well-known people of Samsun, Canikli Necmi, one of the 15th-century poets and Canikli Zahiri, one of the 16th-century poets, were introduced. Both are sipahi. Necmi lived during reigns II. Mehmed and his son II. Bayezid and Zahiri lived during the reigns of Selim I, and his son, Suleyman I. Examples of their poems, are given. In later copies of the newspaper, the series of articles continued. Medhi, a poet from Ladik who lived in the 16th century, and Edip, a poet from Ladik who lived at the end of the 16th century and the beginning of the 17th century, were introduced, and examples of their poems were given. Nasuhoğlu Abdülmecit, Mehmet Çelebi, and Nasuhoğlu Yahya were respectively introduced later in the series (Ahali, 4 April 1933).

The article by M. Şakir was given under the title of "Epic of Nasuh Pasha." As it was understood from the article, the materials belonging to Folk Literature were collected. There were also epics in them. It was stated that one of them was the Epic of Osmanoğlu Nasuh Pasha. He lived in the late 17th and early 18th centuries. He was one of the Ottoman statesmen. He served as Serdengeçti Agha and Beylerbeyi, and was appointed governor of Damascus. After briefly giving information about him, two epics about execution were included (Ahali, 25 July 1933).

In the article by Hayrettin Nadi, in which Mahmut Tayyar Pasha from the Canikli family was introduced, it was emphasized that he was a vital divan poet who had been trained in Gülistan literature, as well as his statesmanship. After giving information about statesmanship, diplomacy, and captivity covering activities in and around the city of Anapa against Russia during the reign of Selim II, his divan literature was included in it (Ahali, 15 August 1933).

One of the exciting articles is the one entitled "Snakes of Schiltberger," written under the name of Teacher Kazım from Samsun. The writer started his article by stating that he talked about the book of German Johannes Schiltberger and its part on Samsun in the magazine *Walking*, previously published in Samsun. After giving short information about the book and its writer, he stated that strange and unusual events were told, making the book more remarkable. One of these events was the one that occurred while Schiltberger was in Samsun in the presence of Bayezit I. Accordingly, many snakes appeared in the city of Samsun then and invaded the plain around the town and everywhere up to a mile from the city. Some of these snakes came from the sea and the forest. In the meantime, they did not harm people. On the tenth day, they fought each other from morning till evening. Forest snakes defeated Sea snakes. Nothing remained except eight thousand dead snakes. It was stated in the book that the defeat of the sea snakes in this event was interpreted as a sign that Beyazıt I would also be the ruler of the seas (Ahali, 26 September 1933).

The article "The First Bey of the City of Samsun in the Ottomans is Alexander Şişman" was included in the column "History of Samsun." Alexander Şişman was identified as one of the beys who reigned in Bulgaria. When Bulgaria was conquered, he had nowhere to go, so he became Muslim and was liable to Beyazıt. As a result, after Samsun's conquest, he was appointed here as bey. The writer stated that the family of Şişman, who ruled Bulgaria, originally came from the Kipchak-Cuman Turks. Accordingly, the Cumans were in the place of the Pechenegs driven to the west by them in the year 888, namely in the north of the Volga and the Ural and the Caspian Sea. They came to the Dnieper coast in the year 1067. The Russians called them "blonde hair." In the 12th century, the Russians flocked to Poland, Moravia, and the land of Byzantine. They were seen in the Balkans in the year 1087. There were 14,000 Cumans under the administration of the Bulgarian king, who became an ally of the Byzantines against the Latins. They defeated the French again in the year 1206. Christianity spread among the Cumans between the dates of 1223 and 1227. They had to migrate from Ukraine to Hungary and Romania due to the pressure of the Mongols. They conquered Hungary and settled here. Just as the "Terters" family from the Cumans came to the throne of Tirnova, the family to which Alexander Şişman belonged captured a small place in Bulgaria, the center of which was Vidin. So, Alexander Şişman converted to Islam which all Turks accepted. Therefore, the first bey appointed after the conquest of Samsun was Turk (Ahali, 7 November 1933).

Yunus Emre was also featured in the newspaper. The news stated that a memorial ceremony would be held on Sunday, April 15, in remembrance of Yunus Emre using the expression "Our National Poet" (Ahali, 10 April 1934). In the newspaper's next copy, Yunus Emre's poems were included (Ahali, 17 April 1934). A year later, on the first page of the newspaper, it was given under the title, "The famous, glorious name of the Great Turkish Poet Yunus Emre was remembered with respect in the Community Centre last night." The speeches were made in "*pure Turkish*" by the language policy of that time. The personal characteristics of Yunus Emre, his value in the eyes of the people, his poems in Turkish, and his contributions to this language by expressing his feelings in Turkish were explained. Also, his poems were included. In the exact copy of the newspaper, it was underlined that the ceremony of Yunus Emre, the Great Poet of Turks, on Monday evening, April 15, was held in the

Community Centre with very high participation (Ahali, 16 April 1935). A year later, an article with the subtitle "Yunus Emre, Great Folk Poet" under the title of "Yunus Emre was Remembered with Love in Our City," and two poems written for Yunus Emre were included again on the first page. It was emphasized that he was a true Turkish poet; his poems in pure Turkish against the poems in Arabic and Iranian languages at that time were popular with the public, and he had a particular place in the heart of the people (Ahali, 16 April 1936).

The statement "Today is the 348th Anniversary of the Death of Koca Sinan, the Genius Architect of the Turks" regarding Mimar Sinan, one of the crucial figures in Turkish History, was right next to the newspaper's name. Again on the first page of the newspaper, a short life story of Mimar Sinan was included under the title of "Let's Remember the Supreme Spirit of Architect Sinan, Who is Well-Known All Over the World Thanks To the Strength and Delicacy of All His Immortal Works." Later, Ali Ertan wrote a long article, including the military expeditions participated by Mimar Sinan, the three galleys to Lütfi Pasha in Van Lake, and many works by him in Istanbul and various places. It was also announced that a commemoration night about Mimar Sinan would be held in Samsun Community Centre (Ahali, 9 April 1935). A year later, on April 9, two articles were written under the titles of "Turkish Genius Mimar Sinan and His Life in Brief" and "Mimar Sinan," and a poem entitled "Mimar Sinan and People" was also included on the first page of the newspaper. It was stated that Mimar Sinan passed away on April 9, 1588; therefore, it was deemed appropriate to hold a memorial program every year in the Community Centre; he was one of the most important people in the field of architecture and art; the recognition and promotion of such vital people would serve as an example for future generations. In Mimar Sinan's own words, the total number of the works was given as 17 imarets, 81 mosques, 51 masjids, 30 madrasahs, 33 palaces, 80 bridges, seven aqueducts, 17 tombs, and six cellars (Ahali, 9 April 1936). Due to the 9th anniversary of Süleyman Nazif's death, the newspaper provided information in two columns about his life and Works. It wrote that her article "Open Letter to Jesus Christ" was read. (Ahali, 23 January 1936).

In the article entitled "Nev's Life and Works" by Mithat Cemal Tansuk, the three series of articles gave information about Nev's life. Also, it was stated that Murat III wrote cülûsiye when he came to the throne, and this qasida (ode) was very popular and promoted in the palace. In the circumcision wedding held in 1581 and lasting forty days and forty nights, he read his qasida "Sûriye" in the sultan's presence. He worked at Mihrimah Sultan Madrasa in Edirnekapi. It was stated that he was appointed as a professor to the Çınarlı Madrasa from there. He taught the sultan's children. Examples of his poems were given (Ahali, 16 July 1936; 30 July 1936; 10 September 1936; 1 October 1936; 8 October 1936).

In the series of the article entitled "Scholars from Samsun" by Mengüç Atsız Yoldaş (Fethi Tevetoğlu), the curriculum vitae of scholars from Samsun, who grew up in Istanbul madrasahs, were given in the order in the book as a result of scanning the work, consisting of two-volume, entitled "Zeylüz Zeyl Şakaik-i Numaniye" by Sheikh Feyzioğlu Sheikh Mehmed, registered with the numbers of 2361-2362 in the Library of Veliyyüddin Efendi in Beyazıt Mosque in Istanbul. Eight people were introduced (Ahali, 6 August 1936; 20 August 1936; 12 November 1936; 26 November 1936).

The newspaper published the news of the death of Mehmet Akif Ersoy on the first page under the title "We Also Lost the Great Homeland Poet Mehmet Akif" from the pen of M. Şükrü Fırat. It defined him as a highly great teacher of literature in the Turkish homeland and reformist Turkey, and the great poet of the country, who produced two great monument works, such as the Çanakkale Epic and the Turkish National Anthem, and brought the Turkish spirit into history. Also, he was described as a great poet of the homeland, and his words would touch both the heart and the soul, and each word in his verses was strong enough to create a thousand universes and affect people (Ahali, 7 January 1937).

CONCLUSION and DISCUSSION

In the Republic's first years, the focus was on creating a common Turkish culture and identity throughout the country. Most of the novelties made in education, especially in history education and teaching, came from the efforts to create this shared culture.

In addition, particular importance was given to the celebration of national holidays. National holidays and events contain essential days that have lived together in the society's past and are engraved in the society's memory, sometimes painful, sometimes happy, and sometimes carrying both. These days are re-enacted in the memories through various activities. In this way, society keeps its unity and togetherness alive and tries not to make the same mistakes again by learning from the past. History is the research and presentation of important events that occurred in the past for the state and the nation using scientific methods. However, history education is to keep it alive in every member of society and give that feeling to them through various means and methods. This education can be done using narration and memorization that first comes to mind when history is mentioned. However, the most important thing is learning by making/living, an active teaching method. National holidays are a tool for this. For this purpose, all kinds of tools and materials can be used. One of these materials is daily newspapers and magazines. In the copies of newspapers and magazines that coincide with that day, articles for commemoration or celebration are published. This is one of the essential services undertaken by media organs. Also, in Newspaper "Ahali" published in Samsun, national holidays were handled with great seriousness and importance in the copies of the newspaper that coincided with the same date every year. In these copies, articles expressing the meaning and significance of the day were written; poems and photographs of statesmen were included. Thus, these important days and national events have always preserved their vitality in society's memory.

After 1930, the Turkish History Thesis changed primary, secondary, and high school history programs. Because one of the reasons for the emergence of this thesis is to erase the negative Turkish image in the history books of other countries. Turks who were researching Turkish history in previous periods or were interested in Turkish history and tried to learn about it from various sources were reading these foreign sources. Until this period, there was no scientific effort to research Turkish history scientifically within the Turks themselves. The information obtained was from foreign sources. It also harmed the Turks to know themselves and reveal their identity. The Turkish History Committee, established in 1931, pioneered rewriting school books. In this period,

national history education was given priority. By talking about Turkish history and states, national consciousness was aroused in the society, and thus the foundation of the new Turkish state was tried to be established. By explaining the crucial figures in Turkish history and what these people did, it was emphasized that the society followed in their footsteps and that a Turkish characteristic and personality trait emerged accordingly. Statesmen such as Attila and I have an important place in Turkish history. Bayezid is a symbol of Turkish characteristics in the Newspaper "Ahali." Critical thinkers and scientists who served the Turkish nation, such as Evliya Çelebi, Katip Çelebi, Yunus Emre, Mimar Sinan (Grand Sinan), Süleyman Nazif, Nev'i, Mehmet Akif Ersoy, and notable poets, writers, artists and scientists from Samsun are included. Their achievements and works are also introduced.

This study emphasizes the importance of history education in reviving the collective and historical memory to create a national identity during Atatürk's period. Both the history education policies followed, and the role of newspapers in constructing national identity was revealed by taking the Newspaper "Ahali," a local newspaper published in Samsun, as a data source. History education has a significant role in creating a national identity. Essential studies and activities were carried out in the Republic's first years of history education and teaching. It was necessary to spread all these works to large masses of people and to expand their sphere of influence in creating a national identity. For this, one of the most effective ways, namely newspapers, was used.

Mustafa Kemal Pasha was aware of the importance of the press in forming public opinion throughout the Republic, starting from the years of the National Struggle. For this reason, he kept strong relations with the national and foreign press. He interviewed Turkish and foreign journalists and gave statements to them (Özkaya, 1985; Sürmeli, 2005). After the victory of the National Struggle, it was essential to get the support of the press to announce the novelties and reforms carried out through the press to the public and to adopt and support these novelties to the public. Various news and articles supporting the Turkish History Thesis were included in the period's newspapers.

When the news and articles in Newspaper "Ahali" were examined, it was determined that the collective memory was tried to be revived in line with the history education policies of the period in creating a national identity. It can be said that through the newspaper, collective memory is a unifying element and effective in creating a common identity. It is possible to detect similar results in various studies on collective memory (for example, Edy, 1999; Nesibli, 2001; Başaran İnce, 2010; Çelik, 2012; Biletska, Şahin & Şükür, 2014; Uğur Çınar, 2017; Lieberman & Miller 2021). There are also many studies on the importance of historical awareness, history teaching, and history education in the formation of national identity (for example, Phillips, Goalen, McCully & Wood, 1999; Kıcır & Aksoy, 2004; Aslan & Akçalı, 2007; Öztürk, 2007; Şimşek, 2007; Şıvgın, 2009; Gelişli, 2016; Hayta & Yakar, 2021). In addition, there are studies on the relationship between history and collective memory in the literature (Kuzio, 2002; Halbwachs, 2017). Likewise, there are many studies on the place of the press in history education and teaching (example, Polat, 2009; İskender Kılıç, 2020)

As a result of both the findings obtained and the research made on the subject in the literature, it has been observed that there is a close relation between history education, national identity formation, and collective memory. Additionally, it has been determined that both the national and local press played an essential role in the announcement of all these studies to large public masses and that they were used extensively.

RECOMMENDATIONS

As a result of the research findings, the following recommendations can be made:

What kind of news and articles were published in other local newspapers during the National Struggle or in the Republic's first years to revive the collective memory? When refreshing collective memory, do the stories in local newspapers show differences according to the problems encountered by regions and cultures? Again, in the Republic's first years, one or more newspapers from the national press were identified. What are the new approaches in these newspapers regarding creating a national identity in line with the Turkish History Thesis? How can history education reach large masses of people more effectively than the media organs? Answers to given questions can be searched.

ETHICAL TEXT

The data source of this research is Ahali Newspaper, published in Samsun between 1917-1944. Therefore, ethics committee approval is not required for this research article. In addition, in this article, journal writing rules, publication principles, research and publication ethics, and journal ethics rules were followed. Any violations that may arise related to it belong to the author.

Author(s) Contribution Rate: In this study author's contribution rate is 100%.

REFERENCES

- Ahali Newspaper (1932-1937), Samsun.
- T.C. State Yearbook (1926-1927). Matbuat-ı Müdüriyet-i Umumiye.
- Akgül, M. & Görücü, F. B. (2020). Kolektif hafızanın oluşmasında medyanın rolü: 28 Şubat haberleri üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 15(2), 703-728. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40097>
- Akman, Ş. T. (2011). Türk tarih tezi bağlamında erken Cumhuriyet dönemi resmî tarih yazımının ideolojik ve politik karakteri. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 80-109.
- Arı, K. (2014). Atatürk'ün dil ve tarih anlayışı. *Cumhuriyet'in ilanının 90'uncu yılında "Atatürk ve Cumhuriyet" Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 321-333. ISBN: 978-975-409-686-6
- Aslan, E. & Avcı Akçalı, A. (2007). Kimlik sunumu olarak tarih eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 125-132.
- Başaran İnce, G. (2010). Medya ve toplumsal hafıza. *Kültür ve İletişim*, 13(1), 9-29.

- Bayındır Uluskan, S. (2010). *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. ISBN: 978-975-16-2237-2
- Bayındır Uluskan, S. (2012). Atatürk döneminde halk terbiyesi ve buna dair bir yayın örneği: Halk Dergisi. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 0 (9), 189-208.
- Baykal, H. (1988). Millî Mücadele'de basın. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 4(11), 471-480.
- Bayri, H. (2008). *Türkiye'de kimlik siyaseti sorunu ve ulusal kimlik (1980 sonrası döneme sosyo-politik bir bakış)*. [Unpublished Doctoral Thesis]. Atatürk Üniversitesi.
- Ben-Aaron, D. (2003). When news isn't news: The case of national holidays. *Journal of Historical Pragmatics*, 4(1), 75-102. <https://doi.org/10.1075/jhp.4.1.05ben>
- Biletska, Y., Şahin, C., & Şükür, İ. (2014). Kolektif hafıza ve milli kimlik bağlamında Türkiye'de resmi tarih yazıcılığı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 94-116. <https://doi.org/10.15869/itobiad.14906>
- Bilgin, N. (2008). Geçmişin araçsallaştırılması, tarih ve kolektif Bellek II. *Toplumsal Tarih*, 174, 34-40.
- Çapa, M. (2002). Cumhuriyet'in ilk yıllarında tarih öğretimi, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 29, 39-55.
- Çelik, H. (2012). Küreselleşme sürecinde kimlik tartışmaları ve medyanın rolü: Kosova örneği. *Global Media Journal: Turkish Edition*. 2 (4), 21-44.
- Demircioğlu, İ. H., & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Edy, J. A. (1999). Journalistic uses of collective memory. *Journal of communication*, 49(2), 71-85. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02794.x>
- Erkılıç, T. (2007). Eğitimle ilgili yazıların Eskişehir yerel gazetelerinde dağılımı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 157-172.
- Fırat, O. (1995). Türkiye'de yerel yasinın gelişmesi üzerine notlar. *Kebikeç Dergisi*, 2, 161-163.
- Gelişli, Y. (2016). Cumhuriyetin ilk yıllarında tarih öğretimi ve millî kimlik, *Türk Yurdu*, 350, 34-38.
- Gibson, L. (2021). The case for commemoration controversies in Canadian history education. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'éducation*, 44(2), 434-465. <https://doi.org/10.53967/cje-rce.v44i2.4451>
- Girgin, A. (2001). *Türk basın tarihi'nde yerel gazetecilik*. İnkılâp Kitabevi.
- Gross, T. (2002). Anthropology of collective memory: Estonian national awakening revisited. *Trames*, 6(4), 342-354.
- Halbwachs, M. (2017). *Collective memory*. (Banu Barış, Çev.), Heretik Yayınları.
- Hayta, N., & Yakar, S. (2021). Tarih bilinci, millî kimlik ve tarih öğretimi. *Prof. Dr. Mustafa Öztürk Onuruna Tarih Yazıları II*. Ayşe Gül Hüseyinklioğlu, Işıl Işık Bostancı, Ayşe Değerli, Orhan Kılıç (Eds.). İdeal Kültür Yayıncılık. 131-144.

- İskender Kılıç, P. (2020). Reflections of Policies Related to History Education and Culture during Atatürk's Period in Samsun Press. *Journal of Education in Black Sea Region*, 6(1), 149-157. <https://doi.org/10.31578/jeps.v6i1.226>
- Kayadibi, F. (2006). Atatürk Döneminde eğitim ve bilim alanında gelişmeler. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*, (13), 1-21.
- Kıcır, K., & Aksoy, M. (2004). Kültürel kimliğin oluşumunda tarih bilinci ve tarih öğretimi. *XII Eğitim Bilimleri Kongresi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Kocaoğlu, B. (1999). Milli Mücadelede ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında Samsun'da basın hayatı ve cemiyetler, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 155-160.
- Kuzio, T. (2002). History, memory and nation building in the post-Soviet colonial space. *Nationalities Papers*, 30(2), 241-264.
- Lieberman, E., & Miller, A. (2021). Do online newspapers promote or undermine nation-building in divided societies? Evidence from Africa. *Nations and Nationalism*, 27(1), 238-259. <https://doi.org/10.1111/nana.12661>
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research* (3rd ed.). Sage Publications.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma - Desen ve uygulama için bir rehber*. Çev. Edt. Prof. Dr. Selahattin Turan, Nobel Yayıncılık.
- Nesibli, N. (2001). Azerbaycan'ın milli kimlik sorunu. *Avrasya Dosyası*, 7(1), 132-46.
- Özkaya, Y. (1985). Mili Mücadele başlangıcında basın ve Mustafa Kemal Paşa'nın basınla ilişkileri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 1 (3), 871-912.
- Öztürk, Y. (2007). Tarih ve kimlik. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2(1), 1-25.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, (Çeviri Ed: Bütün, M. & Demir, S.B.). 2. Baskı, Pegem Akademi.
- Phillips, R., Goalen, P., McCully, A., & Wood, S. (1999). Four histories, one nation? History teaching, nationhood and a British identity. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 29(2), 153-169. <https://doi.org/10.1080/0305792990290205>
- Polat, Ş. (2009). *Tarih Öğretimi ve Basın İlişkisi: Milli Bayramların Gazetelere Yansımaları ve Milli Kimliğin Oluşmasında Rolü*. [Unpublished Master Thesis]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Prior, L. (2014). Content Analysis. In *The Oxford handbook of qualitative research*. P. Leavy (Ed.). Oxford University Press. 359- 379.
- Safran, M., & Dilek, D. (Eds.). (2021). *21. Yüzyılda kimlik, vatandaşlık ve tarih eğitimi*. Yeni İnsan Yayınevi. ISBN: 9786050001129
- Sungu, İ. (2002). Tarih öğretimi hakkında. Bahri Ata (aktaran), *Millî Eğitim Dergisi*, 153-154, 52-59.
- Süleymanov, A. (2003). *Azerbaycan'ın Yakın Tarihinde Milli Kimlik Arayışları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme*, [Unpublished Doctoral Thesis]. İstanbul Üniversitesi.
- Sürmeli, S. (2005). Ankara'da Amerikalı bir gazeteci: Clair Price, *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Dergisi*, 4(4), 21-43.

- Şıvgın, H. (2009). Ulusal tarih eğitiminin kimlik gelişimindeki önemi. *Gazi Akademik Bakış*, 2(4), 35-53.
- Şimşek, A. (2007). Türkiye’de tarih eğitiminin ulusallığı ve Avrupa merkezçilik. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 11-38.
- Uğur Çınar, M. (2017). Kolektif anlatı ve vatandaşlık kimliğinin inşasına dair sorular, cevaplar ve yeni sorular. *İleti-ş-im*, (26), 135-156. <https://doi.org/10.16878/gsuilet.324208>
- Vurucu, İ. (2017). Milli tarih nedir?. *Turkish History Education Journal*, 6(1), 163-179.
- Yapar Gönenç, A. (2012). Medya ve haber. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0 (14), 77-89.
- Yıldırım, E. (2013). Erken Cumhuriyet yılları milli kimlik tartışmaları: Hasan Ali Yücel ve Türkiye’de hümanizma arayışları. *Journal of Turkish Studies*, 8(7), 745-763. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4832>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

ATATÜRK DÖNEMİ TARİH EĞİTİMİ POLİTİKALARIYLA KOLEKTİF HAFIZANIN CANLANDIRILMASI VE MİLLİ KİMLİK OLUŞTURMADA YEREL BASININ ROLÜ

Öz

Bu çalışma, Atatürk Döneminde milli kimlik oluşturma sürecinde tarih ve tarih eğitimi politikalarının, Samsun basınındaki yansımalarını tespitiye yöneliktir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dayandığı temel, daha Milli Mücadele döneminde uygulamaya konulmuş, savaş sonrasında ise aralıksız yapılan inkılaplarla pekiştirilmeye çalışılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren, tarihe bakış ve vatandaş yetiştirme açısından, Osmanlı Devleti ile karşılaştırıldığında önemli değişikliklerin olduğu görülmektedir. Osmanlı Devleti'nin ilk başlarda ümmetçi daha sonrasında hanedan tarihi anlayışı yerine, millî bir tarih anlayışı benimsenmiştir. Yeni kurulan devletin önemli gün ve haftaları belirlenerek, Türk tarihine damgasını vurmuş olan önemli şahsiyetler ön plana çıkarılmış ve onların şahsiyetinde nasıl bir Türk kimliği olması gerektiğine vurgu yapılarak, Türk milletinin ortak değerlerinin oluşturulmasına gayret edilmiştir. Bu oluşturulurken kolektif hafıza ve tarihsel hafızanın canlandırılması çok önemlidir ve basın özellikle de gazeteler aracılığıyla bu gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yazılı materyallerden biri olan gazeteler, dönemin politikalarının ortaya konulmasında önemli kaynaklardır. Çalışmada, 1917 yılında Samsun'da yayın hayatına başlayan ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında da yayın hayatına devam eden Ahali Gazetesi incelenmiştir. 1932-1937 yılları arasında Ahali Gazetesi'nde o dönemin politikalarını yansıtan tarihe yüklenen misyon ve tarih eğitimi ile ulaşılmak istenilen milli kimlik ve kültür ile ilgili iki yüzden fazla yazı ve haber vardır. Dönemin tarih eğitimi ve milli kimlik anlayışının Ahali Gazetesi tarafından desteklendiği ve bu doğrultuda çeşitli yazıların ve haberlerin mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tarih eğitimi, toplumsal hafıza, millî kimlik, yerel basın, Samsun.

GİRİŞ

Fransız İhtilali ile başlayan süreçte ortaya çıkan ve I. Dünya Savaşı sonrasında artarak devam eden milliyetçi söylemler, milli kimlik meselesini de ortaya koymuştur. Bir toplumun millî bir kimliğe sahip olması, o toplumun gelişmiş milletler seviyesine yükselmesinde önemli bir etken olarak kabul edilmiştir (Süleymanov, 2003). Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulduğu dönemde dünya genelinde milliyetçilik önemli bir fikir akımıydı. Tarih boyunca imparatorluklar kuran ve imparatorlukla idare edilen, millî devlet kurma yolundaki Türk halkına, millî bir kimlik bilincinin verilmesi ilk dönem Cumhuriyet hükümetlerinin önemli meselelerinden biri olmuştur (Yıldırım, 2013). Çünkü Osmanlı Devleti'nde inanç ve düşünce temeline göre adlandırılan millet sisteminden, duygu ve kültür birliğine dayanan millî bir devlete geçilmiştir. Kimlik, büyük ölçüde bir kültür sorunudur. Bu nedenle Türk halkının kültür kökenlerine inilerek dil, tarih ve coğrafya alanlarında önemli çalışmalar başlatılmıştır (Kayadibi, 2006). 1929 - 1937 yılları arasını kapsayan süreç hem yeni bir millî kimlik hem de yeni bir tarih yazma - yaratma iradesinin tecellisi olarak görülebilir. Bu nedenle Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında millete kimlik kazandırma çalışmalarında tarih, üzerinde önemle durulan bir alan olmuştur (Akman, 2011). Çünkü tarih, milletlerin hafızasıdır. Her kurum, her toplum ve her birey varlığını anlamlandırmanın bir koşulu olarak bir geçmiş duygusu ve bilincine ihtiyaç duyar. Toplamları bir arada tutan en önemli unsurlardan biri de ortak bir geçmişe sahip olmaktır. Dolayısıyla tarih bilincine sahip olmak ve yeni kuşaklara bunu aktarmak toplumların devamlılığı için önemlidir (Aslan & Avcı Akçalı, 2007). Bu nedenle ülkede yoğun bir tarih ve tarihe yardımcı diğer bilimlerle ilgili araştırmalar başlamıştır. Düzenli olarak Türk Tarih Kongreleri düzenlenmiştir. Ulus kimliğinin, bilincinin ve duygusunun bir gereği olarak tarih ve dil çalışmalarına önem verilmiştir (Arı, 2014). Özellikle Cumhuriyet ilkelerinin yeni nesle benimsetilmesinde tarih dersleri ve eğitimi önemli bir rol üstlenmiştir. 1930'dan itibaren tarih dersi müfredat ve ders kitaplarında önemli değişikliklere gidilmiştir. Ders kitaplarında, ulus devlet bilincinin oluşturulmasına yönelik ifadeler yer almıştır. Bilhassa Orta Asya tarihine geniş yer verilmiş, başvuru kaynağı olarak da antropolojik ve dilbilimsel yaklaşımlar esas alınmıştır. Osmanlının son yüzyılında askerî ve siyasal başarısızlıkların kolektif hafızada yarattığı olumsuzluklar ortadan kaldırılarak "millî gurur"un yeniden inşası amaçlanmıştır (Vurucu, 2017). Batılı toplumlar, coğrafi keşiflerle birlikte ekonomik, sosyal, dinî, hukuksal birçok yönden büyük kültürel değişiklikleri sancılı da olsa yaşamıştır (Bayri, 2008). Yeni Türk Devleti'nin belki de en büyük şansı, Anadolu Türk halkının, temelde olumsuz olarak görülen siyasî, sosyal, ekonomik birçok yönden hızla değişen dünyadaki gelişmelere ayak uyduramayarak, eski gelenek ve töresini devam ettirmesidir. Aydınlar, yapmış oldukları tarih, coğrafya, sosyoloji, dil, edebiyat ve gelenekler gibi kültürel özelliklerin araştırılmasıyla ilgili çalışmalarını millî kimliğin ortaya çıkarılmasında önemli bir rol üstlenmişlerdir (Bayındır Uluskan, 2010). Atatürk döneminde başlatılan halk eğitimi çalışmaları, onun önderliğinde sistematik bir süreç haline getirilmiştir. Bu toplumsal dönüşüm, halkçı bir bakış açısı ile yoğrulmuş ve milletin kültürel düzeyini yükseltecek bir vizyona sahip olması beklenmiştir (Bayındır Uluskan, 2012).

Türk tarihinde Türk milletini onurlandıran birçok olay ve kişi vardır. Bu dönemde Osmanlı öncesi Türk tarihinin kahraman ve olaylarına vurgu yapılmıştır (Safran & Dilek, 2021). Tarihte büyük adamlar kuramından ilham alanlar, tarih derslerinde biyografilere geniş yer verilmesini zorunlu görmüşlerdir. Bu görüşü savunanlar, tarih

derslerinde yeri geldikçe büyük adamların hayatlarının anlatılmasının çok yararlı olacağı, çünkü çocuklar ve gençlerin büyük adamların hayatını taklit etmekten zevk aldıkları görüşündedirler (Sungu, 2002). 1927-1928 öğretim yılında, ilkokullarda uygulanan son programda tarih dersinin amacı, "Çocuklara Türk milletinin geçmişi hakkında bilgi verip, onlarda millî bilinci uyandırmak; bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişin ürünü olduğunu anlatmak; büyük şahısların hayatları ve yapmış oldukları faaliyetler anlatılarak çocuklara iyi örnekler göstermek" şeklinde belirlenmiştir (Çapa, 2002). Aynı şekilde geçmişten günümüze tarih derslerinde değer öğretimi için de en sık başvurulan yollardan biri tarihsel kahramanlardan yararlanmaktır. İyi ve kötünün ayırt edilmesinde kahramanların rolleri ve bu kahramanların yaşantıları, ne için mücadele ettikleri, neye önem verdikleri vb. olgular değer öğretiminde etkili bulunmuştur. Kahramanlar kadın ya da erkek, sadece şanlı ve anılan kişiler değil, aynı zamanda hareketleri ile yaşadıkları toplumun ahlaki standart ve değerlerini ortaya koyan kişilerdir (Demircioğlu & Tokdemir, 2008).

Yine milli bayramlar ve anma törenleri de birlik ve beraberlik duygusunun en yoğun yaşandığı ve millet hafızanın canlandırılmasında ve canlı kalmasında önemli eylemlerdir. Çünkü insanlar üzerinde etkili olan ve nesilden nesle ritüel, tören, simge veya farklı iletişim yöntemleriyle aktarılan geçmiş olaylar, birtakım değişimler yaşadıktan sonra topluma sunulmaktadır (Akgül & Görücü, 2020). Bunlara öğretim programlarında ve ders kitaplarında yer verildiği gibi çeşitli etkinliklerle toplumda da yaşatılıp, devamlılığı sağlanmaktadır. Özellikle halk tarafından kutlanması ve anılmasına odaklanan ulusal hafıza, tarihsel perspektif açısından da önemlidir. Hiç bir yasal veya siyasî bir zorlama olmaksızın Atatürk'ün ölüm yıldönümü olan her 10 Kasım'da saat 9:05'te toplumun her kesiminde saygı duruşunda bulunulması bunun en güzel örneğidir.

Tıpkı bireylerin hafızası gibi toplumların da hafızası vardır. Kolektif hafıza, sosyal bilimlerde sıklıkla üzerinde çalışılan bir kavram haline gelmiştir. Kavramı literatüre kazandıran Fransız sosyolog Maurice Halbwachs'tır. Halbwachs, hocaları Henri Bergson ve Emile Durkheim'in hafıza çalışmalarından esinlenmiş ve hafızayı kolektif bir kavram olarak incelemeye başlamıştır (Akgül & Görücü, 2020). Kolektif hafıza, kolektif kimliklerin oluşmasında ve korunmasında önemli rol üstlenmektedir. Nesiller arasında zamansal süreklilik yaratan bir bağ kurar ve var olan sosyo-politik düzeni meşrulaştırır (Gross, 2002: 342). Kolektif hafızanın yayılmasında önemli rol üstlenen etmenlerden biri de tarihsel anlatılardır. Devletlerce kurumsallaştırılmış tarih yazımının ve topluluklarda hâkim olan tarih algısının vatandaşlık, kimlik ve çoğulculuk üzerinde önemli etkisi vardır (Uğur Çınar, 2017). Tarih kendi başına geçmişte yaşanmış olaylar örüntüsüyken, bugünü yaşayanların kümülatif algısı olarak tanımlayabileceğimiz kolektif hafıza canlı, değişken ve müdahaleye açıktır. Bu kapsamda tarih ile kolektif hafıza arasındaki bağ çok önemlidir (Biletska et al., 2014). Tarihsel hafıza, geçmişin bilim adamı tarzında yeniden inşasıdır. Geçmişten bize bırakılan izlerin sistematik analizini esas alır. Kolektif hafıza ise aksine bu izlerin nesillere aktarılmasına dayanır (Bilgin, 2008: 35). Toplumun ortak değerleri ve kimliğinin yeni kuşaklara aktarılmasında ve toplum hafızasının yeniden canlandırılmasında tarih eğitimi ve tarihsel hafızanın önemi büyüktür. Halk kutlamaları ve tatil günleri dâhil olmak üzere birçok anma türü vardır. Heykeller ve anıtlar; bayraklar, para üzerindeki resimler, armalar ve diplomatik semboller; kamu kurumlarının, binaların, kasabaların, yolların, köprülerin, verilen ödüllerin ve coğrafi olayların adları; halk sanatı bunlardan bazılarıdır

(Gibson, 2021). Kolektif hafıza ile tarihsel hafıza birbirinden bağımsız değildir. Bu nedenle, özellikle ulus-inşasının ilk evrelerinde kolektif hafıza kaderine bırakılmaz (Başaran İnce, 2010: 12). Cumhuriyetin ilk yıllarında temelde var olan ancak uzun zaman dilimi içerisinde arka plana itilen ve farkında olunmayan bu bilincin, etkili bir tarih ve tarih eğitimi politikalarıyla tekrar gün yüzüne çıkarılması için önemli çalışmalara başlanmıştır. Kolektif hafızanın en etkin biçimlendirildiği alanlardan biri de medyadır. Gazeteci; gelecekte tarih yazacak olanlara belge niteliğinde ürünler bırakır (Başaran İnce, 2010: 20).

Basının en başta gelen işlevi bireyleri bilgilendirerek haber vermektir. Ama bu haberler genellikle normal akış esnasında beklenilenin kesintiye uğramasıdır. Yani ilginç olmaya, olağan dışına veya yeniye yöneliktir. Zaman zaman bir olayın haber değeri olup olmadığı değerlendirilmesi ile ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Küçük bir kasabada çıkan yerel bir haber ile örneğin bir başkentte çıkan ayaklanma veya patlama haberi aynı değildir (Ben-Aaron, 2003; Yapar Gönenç, 2012). Ancak basının haber vermenin dışında bir de bilgilendirmek, eğitmek, denetlemek, eleştirmek ve böylece kamuoyu oluşumuna katkıda bulunmak gibi görevi de vardır (Girgin, 2001). Ülke genelinde sürekli ve düzenli olarak dağıtımı yapılarak satışa sunulan yüksek tirajlı gazetelerden oluşan ulusal basının yanı sıra il, ilçe ve beldeler gibi büyük kentler dışındaki yerleşim yerlerinde günlük, haftalık ya da daha geniş aralıklarla yayımlanan ve yayımlandıkları yörenin haberlerini veren, sorunlarını dile getiren yerel basının da kamuoyu oluşumuna katkısı büyüktür (Girgin, 2001). Günümüzde geçmiş olayı etkili biçimde hatırlatma, bilgi edinme ve aydınlanma, eğitim olanaklarını geniş kitlelere yayma görevini iletişim araçları üstlenmiştir. Yerel gazetelerle eğitim arasındaki ilişki, bireye daha yakın olması ve yereli incelemesi bakımından daha etkili bulunabilir. Öğrenme teorileri açısından da yakından uzağa doğru öğrenme daha kalıcı ve geçerlidir. Bu bakımdan yerel gazetelerden eğitimde daha etkili yararlanılabilir (Erkılıç, 2007).

Türkiye’de basın, Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve toplumun bilgilendirilip bilinçlendirilmesinde büyük rol oynamıştır. Milli Mücadele yıllarını etkileyen basını üç grupta incelemek mümkündür: Milli Mücadele karşısındaki basın, yabancı basın ve Milli Mücadele’yi destekleyen basın. Milli Mücadele’yi destekleyen Anadolu basını, Milli Mücadele’yi yakından takip etmiştir. Bununla beraber İtilaf devletleri subaylarının kontrolünde ve işgalinde olan bölgelerde güçlüklerle ve engellerle karşılaşmıştır. Gerek maddi sıkıntılar gerek dağıtımda karşılaşılan problemler gerekse kâğıt teminindeki güçlüklerle rağmen kuvvetlerini ve seslerini duyurmaktan geri kalmamışlardır (Baykal, 1988). Özellikle yerel basın, Milli Mücadele yıllarında önemli bir sıçrama yaşamıştır. Bu yıllarda, "taşra" sayılan Anadolu'nun işgal altında olmayan yörelerinde çok sayıda süreli yayın, bağımsızlık yanlısı bir çaba içinde olmuştur (Fırat, 1995). Basının toplumdaki rolünün, gücünün ve öneminin farkında olan Mustafa Kemal Paşa, daha ilk günlerden itibaren basına büyük ilgi göstermiştir. O günlerde halka ulaşmanın tek yolu ve aracı gazetelerdi. Dolayısıyla bu dönemde, bir yandan verilen mücadelenin halka duyurulması ve kamuoyu oluşturulması için çalışılırken, diğer yandan da bağımsız ve milli bir basının ortaya çıkarılması için çaba sarf edilmiştir (Bayındır Uluskan, 2010). Savaş sonrası yeni tarihsel süreç içerisinde sosyal bilimlerle ilgili çalışmaların halka kadar ulaştırılması büyük önem taşımaktaydı. Halk sadece bilgilendirilmiyor aynı zamanda kolektif ve tarihsel hafızası da canlandırılarak, millî bir şuur kazandırılmaya çalışılıyordu. Bu sayede halk kendi öz benliğinin ve kültürünün farkına varıp, millet olma şuuruna ulaşmış olacaktı. O dönemde halk eğitiminde kullanılacak

başlıca vasıtalar basın, çeşitli dernekler ve kurumlarda (Halkevleri, Türk Ocakları) verilen konferanslar, çok yaygın olmamakla birlikte radyo ve tiyatro idi (Bayındır Uluskan, 2012). Tabi ki bunlar içerisinde en etkililerinin başında gazeteler ve dergiler geliyordu. Bu gazete ve dergilerde millî şuuru canlandıracak yazı ve şiirler kaleme alınıyor, resimlerle destekleniyordu. Ayrıca Halkevleri 1950'ye kadar Halkevi Dergisi çıkararak dönemin politikalarının halka kadar ulaşması ve yaygınlık göstermesi için çalışmalarda bulunmuştur.

Samsun'da yayınlanan Ahali Gazetesi, Milli Mücadele'yi ve ilk Cumhuriyet hükümetlerinin ortaya koyduğu eğitim ve kültür politikalarını destekleyen gazetelerden biridir. Gazetenin yayın hayatına başladığı 1917 (T.C. State Yearbook 1926-1927: 783) tarihinden itibaren bu yönde yazılar kaleme alınmıştır. Gazete, Vatan Matbaası'nda 400-500 adet olarak ilk zamanlarda haftada bir defa Perşembe günleri daha sonra haftada iki defa yayımlanmıştır (Kocaoğlu, 1999: 155). Çıkarılış amacını, memleketin ilerlemesi ve halkın bilgilendirilmesi olarak ifade edilmiştir. İlk sayfasında "Cumhuriyetçi, Halkçı Haftalık Memleket Gazetesidir" ifadesi yer alır. Gazetenin sahibi ve müdürü, İsmail Cenâni Bey'dir. Gazetede, Karadeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren Pontus çetelerine karşı, milli birlik ve beraberliği sağlamaya yönelik ve milli direnişi destekleyen yazılar yazılmıştır. (İskender Kılıç, 2020). İsmail Cenânî Bey, Milli Mücadele yıllarında Pontusçu çetelerinin Samsun yöresinde yapmış oldukları faaliyetleri ve cinayetleri yörede görev yapan bazı idarecilerden aldığı bilgiler ışığında yayımlamıştır. Savaş sonrasında ise gazete, hükümetin yapmış olduğu eğitim ve kültür politikalarını destekleyen yazılar ile önemli gün ve haftalarla ilgili yayımlarda bulunmuştur. Böylece gerek Milli Mücadele gerekse Cumhuriyet döneminde Samsun halkını bilgilendirerek hem meydana gelen gelişmelerden halkı haberdar etmiş hem de yeni devletin kuruluş felsefesi doğrultusunda bir kolektif ve tarihi hafıza oluşturmuştur.

Bu çalışmanın amacı, milli kimlik oluşturma bağlamında kolektif hafızanın canlandırılmasında tarih eğitimi politikalarının Samsun yerel basınına ne şekilde yansıdığına ortaya konulmasıdır. Atatürk Dönemi'nde Samsun'da bir çok gazete yayımlanmıştır (Kocaoğlu, 1999). Bu gazeteler içerisinde yayım hayatına uzun süre devam eden ve eğitim ve kültürel konulu yazı ve haberlere geniş ölçüde yer veren Ahali Gazetesi seçilmiştir. Çalışmanın verileri, Ahali Gazetesi'nin 1932-1937 yılları arasında yayımlanan nüshalarının incelenmesiyle toplanmıştır. İncelenen bu nüshaların içerisinde 107 nüshada eğitim ve kültür ile ilgili yaklaşık 250 yazı ve haber tespit edilmiştir.

Bu çalışmada ele alınan problem; Atatürk döneminde milli kimlik oluşturmak için kolektif hafızanın canlandırılmasında tarih eğitimi politikaları Ahali Gazetesi'nde yer alan haber ve yazılara nasıl yansımıştır?

Alt problemler

1. Milli Kimliğin oluşmasında ve kolektif hafızanın canlı tutulmasında önemli olan Milli bayram kutlamaları Ahali Gazetesi'ne nasıl yansımıştır?
2. Milli kimliğin oluşmasında ve kolektif hafızada yer alan tarihi şahsiyetler ve devletlerle ilgili haber ve yazılar Ahali Gazetesi'ne nasıl yansımıştır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, 1917 yılından 1944 yılına kadar yayımlanan Ahali Gazetesi'nin, 1932-1937 yılları arasında yayımlanan 107 nüshasının, doküman analizi yöntemiyle incelendiği nitel bir çalışmadır. Doküman analizi yönteminde, belirli zaman dilimi içerisinde üretilen kamu kayıtları, kişisel belgeler, popüler kültür evrakları, görsel dokümanlar gibi farklı kaynaklara başvurularak bunların analizi yapılır (Merriam, 2013). Sosyal ve beşeri bilimler alanlarında çalışan bilim insanlarının özellikle de tarihçi ve arkeologların sıklıkla başvurdukları bir yöntemdir. Doküman analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi farklı nitel yöntemler kullanıldığında ek bilgi kaynağı olarak da yararlanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Popüler kültür evrakları olarak kabul gören gazeteler, özellikle belli zaman diliminde toplumun görüş açısını belirlemek ve kültürel eğilim değişimlerinin izlenebilmesi için değerli kaynaklardır (Merriam, 2013). İlk dönem Cumhuriyet hükümetlerinin önemli meselelerinden biri olan Türk halkına milli kimlik bilinci kazandırmak için yaptığı çalışmaların tarih, tarih eğitimi, tarihsel ve kolektif hafızanın canlandırılması bağlamında Samsun basınına nasıl yansıdığı, Ahali Gazetesi veri kaynağı alınarak incelenmeye çalışılmıştır. Ulaşılan dokümanların her biri orijinaldir ve birincil elden kaynaktır. Bunların içinde yer alan tarih ve tarih eğitimi ile ilgili haberler taranmıştır. Sonrasında milli kimlik oluşturma, tarihsel ve kolektif hafıza bağlamdaki yazılar milli bayramlar, tarihi şahsiyetler ve devletler konuları altında araştırmanın çalışma grubu oluşturulmuştur. Yabancı dil, kooperatifçilik, tarım, iktisat, sağlık, müzik vb. konularda verilen kurslar; okulların açılması, durumları, sayıları ve öğrencilere yapılan yardımlar; yayımlanan kitap, sözlük ve dergiler; dini bilgiler gibi diğer eğitim ve öğretimle ilgili haber ve yazılar çalışmanın dışında bırakılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen dokümanlar, genel tarama ve içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Belge ya da dokümanların kullanıldığı çalışmalar, genellikle içerik analizi adı verilen özel bir analitik yaklaşımı gerektirir (Marshall & Rossman, 1999). İçerik analizi genellikle yayınlanmış raporlar, gazeteler, reklamlar, kitaplar, web sayfaları, dergiler ve diğer dokümanlarda yer alan yazıların incelenmesiyle ilişkilidir (Pior, 2014:360). Metni anlamlandırmak ve yorumlamak için anlatılmak istenilenleri tarih ve kültürel bağlamda değerlendirebilmek önemlidir (Patton, 2018). Araştırmada, eğitim ve kültür konuları ile ilgili olarak tespit edilen 107 nüshada yaklaşık 250 yazı ve haber, öncelikle tarih sırasına göre tasnif edilmiş, daha sonra bunlar da kendi içinde milli bayram kutlamaları ile tarihi şahsiyetler ve devletler başlığı altında tasnife tabi tutulmuştur. Ayrıca her yıl yayımlanan milli bayramlarla ilgili haberlerin tamamına makalede yer verilemeyeceğinden, konuyu geniş ölçüde kapsayan yazı ve haberlerin seçimde amaçlı örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmada, gazetede yer alan haberler, dönemin kültür ve eğitim politikaları göz önünde bulundurularak bulgular kısmında ortaya konulmuştur. Bu yapılırken belgenin aslına bağlı kalınmıştır. 1928 yılında Arap harflerinden Latin harflerinin kabulüne yeni geçildiği için gazete haberlerinde yer alan bazı kavramlarda, anlamayı kolaylaştırmak için sadeleştirmeler yapılmış veya imla hataları düzeltilmiştir.

BULGULAR

Milli Bayramlar ve Önemli Günler:

Gazete belirli günlerde çıkarılmaktadır. Ancak verdiği haberlerden de anlaşılacağı üzere Millî Bayramlarda gazetenin çıkarılmasına önem verilmiştir (Ahali, 15 Mayıs 1934). Ayrıca Millî Bayram ve diğer tatillerle ilgili kanun sureti yayınlanmıştır. Buna göre: Millî Bayram olarak yalnız Cumhuriyet'in ilan edildiği 29 Ekim kabul edilmiş, "Türkiye'nin içinde ve dışarıda devlet adına yalnız o gün tören yapılır", ifadesi yer almıştır. Bayram, 28 Ekim öğleden sonra başlar ve 29-30 Ekim'de devam eder, denilmektedir. Onun dışında ise yalnızca genel tatil günleri mevcuttur. Bunlar: 30 Ağustos Zafer Bayramı (Millî Müdafaa Vekilliği tarafından hazırlanacak programa göre tören yapılır), 22 Nisan öğleden sonra başlayıp 23 Nisan'da devam eden Ulusal Egemenlik Bayramı, 1 Mayıs Bahar Bayramı, üç gün Şeker (Ramazan) Bayramı, dört gün Kurban Bayramı, 31 Aralık öğleden sonra başlayıp 1 Ocak tatil olan Yılbaşısıdır (Ahali, 12 Haziran 1935).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışının on ikinci yıl dönümü nedeniyle bu konuya, 23 Nisan'da tam bir sayfa ayrılmıştır. Bu tarih, "Tarihe altın yaldızla yazılan, Türk tarihinin sönmez, unutulmaz, şeref ve şanı olan ulu bir gün" olarak ifade edilmiştir. Bu günde Türk Milletinin, Türk topraklarını çiğnemek isteyen düşmana izin vermeyerek, Türkün zafer ve istiklâl ruhunu, ilim ve medeniyet aşkını dünyaya gösterdiği belirtilmiştir. Ayrıca Osman Bey'in beylik ilanı, Fatih'in İstanbul'un fethi, Murat'ın Kosova, Selim'in İran zaferlerinin bu başarı kadar şerefli olmadığı ve böylesine büyük bir günün çocuğa armağan edildiği vurgulanmıştır. "Çünkü çocuk bir millet ve bir memleket demektir, yarının bilim ve medeniyetini, zafer ve istiklalini yaşatacak bugünkü çocuklardır" ifadesine yer verilmiştir (Ahali, 23 Nisan 1932). 1933'teki 23 Nisan'da ise yine gazete ilk sayfayı tam sayfa olarak bu günün anlam ve önemi için ayırmıştır. M. Kamil'in kaleme aldığı yazıda, 23 Nisan'ın tek bir şeyi ifade etmediği, 16 Mart 1919, 16 Mayıs 1919, 23 Temmuz 1919, 4 Eylül 1919, 11 Eylül 1919 vs. birçok günü içinde barındırdığı ifade edilmiştir. Çok uzun bir yazıdan sonra "Çocuk yurdun temeli, ona hürmet etmeli" ve "Yaşasın Türk yurdu, Yaşasın Cumhuriyet, Yaşasın Gazi Paşa, Yaşasın Türk çocuğu" cümleleri ile yazısını noktalamıştır. Daha sonraki yıllarda da bu bayrama gazetenin ilk sayfasında ve devamında diğer sayfalarda yer verilmiştir. Gazetenin adının hemen yanında "Bundan 50 yıl önce Atatürk de bir çocuktuktu 44 yıl sonra Kemal Atatürk oldu" yazısıyla birlikte çıkmıştır. Hemen altında "Çocukları Seviniz Mesut Olsun Eviniz", "Bayramınız Kutlu Olsun Cumhuriyet Çocukları" şeklinde birkaç başlık yer almaktadır. Ayrıca İsmet İnönü'nün bir söylevine ve Türk Yavrularına adlı bir şiire yer verilmiştir. İkinci sayfada yazının devamı ve üç şiir yer almaktadır. 23 Nisan, Türkün varlık günü olarak görülmüştür (Ahali, 23 Nisan 1935).

19 Mayıs 1933 tarihli gazetede bu günün anlam ve önemi için gazetenin ilk sayfası tam sayfa olarak ayrılmış, 3. sayfada da devam edilmiştir. Yazıyı kaleme alan A. İhsan'dır. Özellikle Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıktığı bugün ile ilgili olarak, Samsun vurgusu sıklıkla yapılmıştır. Yazının başlığı "19 Mayıs GAZİ günüdür" şeklindedir. Devamında "Bugün Büyük Gazimizin Türkleri ve Türkiye'yi kurtarma azmiyle Samsun'a çıktığının yıl dönümüdür", ifadesi yer alır. Bugünü memleketin istiklâli, inkılabın temeli olarak ifade etmiştir. O zamana kadar

yapılan bütün yeniliklere yazıda yer verilmiştir. Ayrıca 19 Mayıs'ta halkevlerini inkılap ülküsü edinmeli, köy odalarına varıncaya kadar her bucakta inkılap aşkıyla coşan insanlar toplanmalı, bugünün büyüklüğü anlatılmalıdır, denilmektedir. Ancak böyle olursa inkılap kökleşir, irtica hortlamaz vurgusu yapılmıştır (Ahali, 19 Mayıs 1933). 1934 yılının 19 Mayıs günkü gazete "Yurttaş! Bu şerefli Günün Kutlu Olsun" başlığıyla çıkarılmış, hemen altında "On beş sene evvel bu gün olmasaydı bugünkü varlığın, şeref, istiklal olmayacaktı" ifadesine yer verilmiştir. Devamında bugünün anlam ve önemi belirtilmiş, daha sonra Türk Savaşının Kahramanları başlığıyla Mustafa Kemal Paşa, İsmet Paşa, Kazım Paşa ve Fevzi Paşa'nın resimlerine yer verilmiştir. Samsun halkının vatanperverliği ve fedakârlığına vurgu yapıp, Mustafa Kemal'in "Samsun'u ve Samsun halkını gördüğüm zaman memleket ve millete ait bütün düşünce ve kararlarımın her durumda gerçekleştirilebilir olduğuna bir defa daha kuvvetle inandım" şeklinde devam eden, 20 Eylül 1924'te Samsun Belediye dairesindeki nutku neşredilmiştir (Ahali, 19 Mayıs 1934). Bir yıl sonra yine 19 Mayıs Atatürk'ün Samsun'a çıkışının yıl dönümüne gazetenin ilk sayfasında tam sayfa ve iç sayfalarda kısmen yer verilmiştir. Ayrıca H. Rüştü Coşkun'un da bir dördüğüne yer verilmiştir. "19 Mayıs" başlığıyla biri Avukat Kamil Sirmen diğeri Kâzım Dilcimen tarafından kaleme alınmış iki yazı yer almaktadır. Bu yazılar 2. sayfada da devam etmektedir. Ayrıca yine aynı adla bir de şiir vardır. Burada özellikle Kazım Dilcimen'in yazısında Türklerin Anadolu'nun yerli halkı olduğu, Etilerle yakın ilişkisi olan Kaska Türklerinin Samsun çevresinde yaşadığı, Batıdan gelen Frik (muhtemelen Frigler) Türklerinin Anadolu'nun batısında kaldıkları, birçok Türk unsurun buraya geldiği, Hıristiyan Kuman ve Peçeneklerin ise Pontus adıyla burada devlet kurdukları ifade edilmektedir. En eski dönemlerden Osmanlı Devleti'nin eline geçinceye kadarki Samsun tarihi anlatıldıktan sonra 19 Mayıs 1919'da Atatürk Samsun'a çıktığında ülkenin durumuna değinilerek, bağımsızlık adına Oğuz ve Kutluk Kağan'dan çok daha güç bir işin başarıldığı dile getirilmiştir (Ahali, 19 Mayıs 1935). 19 Mayıs nedeniyle İstanbul Üniversitesi konferans salonunda büyük bir tören yapılmış ve Siyasal Bilgiler Fakültesi Profesörü Ali Fuad Başgil tarafından bir konferans verilmiştir. Samsun'un Çarşamba ilçesinden olan Prof. Dr. Ali Fuad Başgil'in bu konferansı, beş bölüm halinde gazetenin ilk sayfasında yayınlanmıştır. Konferansta, 19 Mayıs 1919'da Atatürk Samsun'a çıktığında ülkenin durumu, eski tarihlerin "Küçük Asya Ambarı" dedikleri Samsun ve konumunun özellikleri, bağımsızlığa giden sürecin kısaca değerlendirilmesi, Birinci Dünya Savaşı ile Milli Harbi'nin karşılaştırılması konularına değinilmiş, konferansın sonunda gençliğe ve dinleyenlere seslenerek modern Türkiye'nin doğuşunu, siyasî ve sosyal değişimlere ve yeniliklere yol açan psikolojik sebepleri iyi bilmek gerektiği, hür ve bağımsız Türk devleti için hür ve mesut vatandaş yaratmanın genç neslin vazifesi olduğu vurgulanmıştır (Ahali, 4 Haziran 1936; 11 Haziran 1936; 18 Haziran 1936; 25 Haziran 1936).

30 Ağustos tarihli gazetenin ilk sayfasında "On sene evvel bugün Türk ordusu, Türk milletinin istiklâli için çarpıştı" başlıklı yazı "şanlı zaferimiz" olarak devam etmektedir. 30 Ağustos, Türk milliyetperverliğinin bütün cihanca tanınmış son zaferi olarak ifade edilmiştir. Özellikle Yunanlılara indirilen bu büyük darbenin, Yunanlılık için büyük bir ceza ve gelecek için bir ders niteliğinde olduğu vurgusu yapılmıştır. Türk ordusu ve şehitlerle ilgili geniş bir yazı kaleme alınmıştır. Ayrıca "30 Ağustos" adıyla ve "Batıya sunuyorum" ifadesiyle Ali Fethi Bey tarafından yazılmış bir şiire de yer verilmiştir. 30 Ağustos her yıl gazetenin ilk sayfasında ve devamı içeride diğer

sayfalarda verilerek kutlanmıştır. “Bugün Utku ve Uçak Bayramı Başladı” başlığı ile verilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında uçak ve uçak alımına son derece önem verildiğini gazetenin çeşitli nüshalarında görmek mümkündür. Günün anlam ve önemi ile ilgili çeşitli yazıların yanında şiirlere de yer verilmiştir (Ahali, 30 Ağustos 1935; 30 Ağustos 1936).

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, gazetede “Vatandaş! Kanınla ve canınla kazandığın Cumhuriyeti, ilelebet muhafaza etmek birinci vazifendir” başlığı ile verilmiştir. Yazıda, on yıllık cumhuriyet rejiminin halka kazandırdıkları, on yıl önceki ülkenin ve halkın durumu kısaca anlatılmıştır. Yapılan savaşlar, savaşlarda binlerce Türk kanının aktığı, Atatürk’ün yaptıkları ve o karanlık günlerden sonra yepyeni bir devletin kurulduğu ifade edilmiştir. Ardından cumhuriyet rejiminin halka kazandırdıkları sıralanmıştır. Türk İnkılabının yaratıldığı, eski dönemlerde yükselmeye engel olan birçok engelin yok edildiği, halka büyük yük getiren aşar vergisinin kaldırılarak artık Türk köylüsünün kendisi ve kendi ambarları için çalıştığı, ülkenin en ücra köşelerine kadar okulların açıldığı, yeni alfabe ile bilgi ve edebiyatın geliştiği, okuma-yazmanın arttığı, laik ve demokratik esaslara dayanan bir idarenin geldiği, yol ve şimendiferlerin hızla arttığı, Samsun-Sivas demiryolunun bitirildiği vb. birçok konuya değinilmiştir. Atatürk’ün bir resmi, altında “Ulu rehber ve kurtarıcımız Gazi Hazretleri” yazısıyla verilmiştir (Ahali, 29 Ekim 1932). 29 Ekim 1933’te Cumhuriyetin ilanının onuncu yıl dönümünde gazete tam sayfa bu kutlamaya ayırmıştır. İlk sayfada Mustafa Kemal’in resmine yer vererek, “Köylü ancak bugün büyük bir bayram yapmalıdır” diyerek “Varlık Bayramı” başlığı ile bir yazı kaleme alınmıştır. Ayrıca “Türk Genci! Gazi Cumhuriyeti Sana Emanet Etti”, “Türk İnkılabı ve Onun Manası” adlı alt başlıklarla yazılar kaleme alınmıştır. İkinci sayfada İsmet Paşa, Şükrü Kaya, Zekâi Bey, Refik Bey ve Celâl Bey’in resimlerine yer verilmiştir. Avukat M. Kâmil Bey, “Cumhuriyetin On Yıldaki Kazandırdıkları” başlıklı yazısında cumhuriyet, hükümet-i cumhuriyet, demokrasi, medenî kanun gibi kavramları açıklayarak, günün önemi üzerine bir yazı kaleme almıştır. Üçüncü sayfada altı vekilin resmini vererek, “On Yıllık Cumhuriyetimize Bir Bakış” başlıklı bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda cumhuriyetin ne zorluklar ve acılar pahasına elde edildiği, Türk ırkının büyüklüğü ve kahramanlığına vurgu yapılmıştır. Dördüncü sayfada “Türk Ordusu Milletın Özüdür” başlığı altında bugünlere gelmede ordunun önemi üzerinde durulmuştur. Fevzi Paşa’nın resminin altında Sarıkaya’dan Çankaya’ya adlı bir şiir yer almaktadır. Beşinci sayfada Cumhuriyetin her alanda sağladığı gelişmelerden bahsedilmiştir. Altıncı ve yedinci sayfalarda “Hakimiyet Milletindir” başlığı ve “Varlık Bayramı” alt başlığı altında baş makalenin devamına yer verilerek bitirilmiştir. Yedinci sayfada ise “Türk İnkılabı ve onun manası” alt başlığında yine birinci sayfadaki yazıya yer verilmiştir. Onuncu sayfada ikinci sayfadaki “Cumhuriyet On Yıldaki Kazandırdıkları” adlı yazıya devam edilmiştir. Burada Cumhuriyet hükümetinin Dışişlerinde, bayındırlık işlerinde, maliyede, eğitimde, ziraat, orman, maden, veteriner ve hayvan yetiştirmede ve diğer birçok alanda getirdiği yeniliklere yer verilmiştir (Ahali, 29 Ekim 1933). Bundan sonraki yıllarda gazete, 29 Ekim’de yapılan inkılaplar ve çalışmalar hakkında bilgi vermiştir. O devrin devlet politikası gereği, Türklüğe, bağımsızlığa, ilerlemeye dair başlıklar kullanılmıştır: “Türkün Kurtuluşu, İnkılapları, Çalışmaları”, “Türkün, hürüm ne mutlu bana” “Cumhuriyet Türkün Ruhı”, “En Büyük Gün” vb. (Ahali, 29 Ekim 1935; 29 Ekim 1936).

Tarihî Şahsiyetler ve Devletler

Attila, "Cihangir Atilla başlığı altında Zübeyiroğlu Fuat tarafından kaleme alınmıştır. Yazı, "1400 yıl önce 700 bin atlı ile Avrupa'yı baştanbaşa sararak bugünkü medeniyetin temelini oluşturan büyük Hun Hakanı Atilla'nın ölümünden 1465 yıl geçti" şeklinde başlamaktadır. Attila'nın her Türk'ün kalbinde büyük bir sevgi ve saygısı olduğu dile getirilmiştir. Attila Avrupa'ya gelince, çadır kurduğu Eleza Burg'da (Buda Peşte) yazarın ifadesiyle Macar kardeşlerimiz büyük bir gelişme göstereceklerdir. Yazar Atilla'yı orta boylu, geniş göğüslü, çıkık yüzlü ve heybetli bakışlı olarak tanımlar. Altay ve Turan ülkesinin illerinin bir gün bile eğilmeyen başı ile başka istilacılar gibi merhametsiz ve şefkatsiz olmadığını vurgulamaktadır. Tarihin, hiçbir insana kısmet etmediği cihangirliği ona verdiğini ve milyonlarca insanı istediği gibi yönetmeyi bahşettiğini ifade eder. Fakat Onun, damarlarındaki temiz ve asil Türk kanının verdiği yüksek duygu ile daima bağışlayıcı olduğunu dile getirmiştir. Yazar Atilla'nın Avrupa'daki faaliyetlerine, savaşlarına ve zaferlerine de yazısında yer vermiştir. Gotları (ki onların şimdiki Fransızlar olduğunu belirtmiştir) yendiğini, Roma'yı aldığını ve onları haraca bağladığını belirttikten sonra onunla ilgili şöyle bir anekdot ile yazısına son vermiştir: Romalılar, bir süre sonra haracı ödeyemeyip borçlanınca Attila'dan süre istemek amacıyla bir heyet göndermişlerdir. Heyetin içinde bir de suikastçı vardır. Attila bu heyeti çadırında kabul eder. Baş elçi "Dedeleri asil, babası asil, asaletli hükümdarımın ulu hakandan dileği, borçlarımızın biraz zaman daha ertelenmesidir" der. Attila bu sözleri sessizce dinledikten sonra "Benim ne dedelerim asil ne babam asil. Ben öyle bir millete mensubum ki onun her ferdi asildir. Ve bu milletin adı da Türk'tür. Gidiniz hükümdarınıza söyleyiniz, haracınızı bir müddet daha uzattım. Beni öldürmek için gelen içinizdeki şu adamı da bağışladım" der (Ahali, 29 Ekim 1932). Burada Türk Tarih sentezinde hedeflendiği gibi bir Türk olarak Attila'nın gücünden bahsedilirken aynı zamanda bir Türk olarak zekâsına da vurgu yapılmaktadır.

"Evliya Çelebiye göre Samsun" başlıklı yazıyı Muallim Kazım kaleme almıştır. Dipnotlarda verdiği bilgilerle de desteklediği yazısında Evliya Çelebi'nin gözünden Samsun anlatılmıştır. Yazıya başlarken önce Evliya Çelebi ile ilgili bilgiye yer vermiştir. Evliya Çelebi'yi her zaman iftihar edeceğimiz en büyük coğrafyacımız ve seyyahımız olarak tanıtır. Seyahatnamenin İkdamcı Ahmet Cevdet ve Necip Asım Beylerin çalışma ve gayretiyle 1314 (1896) yılında tabedildiği belirtilmiştir. İkinci ciltte (sayfa 77-78) Samsun'dan bahsedildiğini belirterek, aynen aktarmıştır. Buna göre öncelikle Samsun'un Osmanlı topraklarına katılınca kadar tarih boyunca kimlerin eline geçtiği ile ilgili kronolojik olarak kısa bir bilgi vermiştir. Daha sonra Samsun'un coğrafi, idarî ve sosyal yapısı hakkında bilgi verir. Şehirde avamın olmadığı fakat ulehasının çok olduğuna vurgu yapar (Ahali, 1 Kasım 1932).

"Cihannüma'da Canik", Muallim Kazım tarafından kaleme alınmıştır. Kâtip Çelebi'nin eseri olan Cihannüma'dan hareketle Samsun ve ilçelerinin anlatıldığı bu yazıda, dipnotlarda Evliya Çelebi ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Cihannüma'da Samsun ve çevresinde bahsedilen bataklıkların Cumhuriyet döneminde kurutulduğu belirtilmektedir. Özellikle Mecidiye Caddesi'nin daha önceden ördek avlanacak kadar bataklık olduğu hatta şehrin bazı evlerinin üzerinde bulunduğu bir gölün burada olduğu anlatılmaktadır (Ahali, 29 Kasım 1932).

Samsun'un meşhurları ile ilgili M. Şakir ve M. Kâzım Beyler tarafından kaleme alınan "Samsun Meşahiri Hakkında Birkaç Not" başlıklı yazıda, 15. yüzyıl şairlerinden Canikli Necmi ile 16. yüzyıl şairlerinden Canikli Zahiri tanıtılmıştır. Her ikisi de sipahidir. Necmi, Fatih Sultan Mehmed ve oğlu II. Bayezit döneminde, Zahiri ise Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman dönemlerinde yaşamıştır. Şiirlerinden örnekler verilmiştir. Gazetenin daha sonraki tarihli nüshalarında bu yazı dizisine devam edilmiştir. 16. yüzyılda yaşamış Ladikli bir şair olan Medhi ile 16. yüzyılın sonu 17. yüzyılın başında yaşamış olan Ladikli şair Edip tanıtılmış ve şiirlerinden örnekler verilmiştir. Bu yazı dizisinde ilerleyen zamanlarda Nasuhoğlu Abdülmecit, Mehmet Çelebi ve Nasuhoğlu Yahya tanıtılmıştır (Ahali, 4 Nisan 1933).

M. Şakir tarafından kaleme alınan yazı "Nasuh Paşa Destanı" başlığı ile verilmiştir. Yazıdan anlaşıldığı kadarıyla Halk Edebiyatına ait malzemeler toplanmaktadır. Bunların içinde destanlar da mevcuttur. Bunlardan birinin de Osmanoğlu Nasuh Paşa olduğu ifade edilmiştir. Bu kişi tarihi bir şahsiyettir ve 17. yüzyılın sonu 18. yüzyılın başlarında yaşamıştır. Osmanlı devlet adamlarından biridir. Serdengeçti Ağası, Beylerbeyi olarak görev yapmış, Şam'a vali tayin edilmiştir. Kısaca hakkında bu bilgi verildikten sonra idamı ile ilgili olarak iki destana yer verilmiştir (Ahali, 25 Temmuz 1933).

Hayrettin Nadi tarafından kaleme alınan ve Canikli ailesinden Mahmut Tayyar Paşa'nın tanıtıldığı yazıda onun devlet adamlığının yanı sıra Gülistan edebiyatında yetişmiş önemli bir divan şairi olduğu vurgulanmıştır. II. Selim devrinde Rusya'ya karşı Anapa ve havalisindeki faaliyetlerini kapsayan devlet adamlığı, diplomatlığı ve esareti ile ilgili bilgi verildikten sonra divanına yer ayrılmıştır (Ahali, 15 Ağustos 1933).

İlginç yazılardan biri de Samsunlu Muallim Kazım adıyla kaleme alınan "Schiltberger'in Yılanları" başlıklı yazıdır. Yazar, daha önce Samsun'da yayımlanan "Yürüyüş" mecmuasında Alman Johannes Schiltberger'in kitabından ve bunun Samsun ile ilgili kısmından bahsettiğini belirterek yazısına başlamıştır. Burada ise yine kitap ve yazarı ile ilgili kısa bir bilgi verdikten sonra, kitapta garip ve acayip olaylardan bahsedildiğini ifade ederek, bunlarla kitabın daha dikkat çekici hale geldiğini belirtmektedir. Bu acayip olaylardan biri de Schiltberger'in I. Bayezit'in yanında Samsun'da iken meydana gelen olaydır. Buna göre bu esnada birçok yılan Samsun şehrinde ortaya çıkarak, şehrin etrafındaki ovayı ve şehirden itibaren bir mil mesafeye kadar her yeri istila etmiştir. Bu yılanların bir kısmı denizden bir kısmı ise ormandan gelmiştir. Birbirleriyle kavga etmeden önce dokuz gün boyunca toplanmışlardır. Bu esnada insanlara ve misafirlere zarar vermemişlerdir. Onuncu gün sabahdan akşam güneş batıncaya kadar birbirleriyle kavga etmişlerdir. Bu duruma birçok kişi şahit olmuştur. Deniz yılanları orman yılanlarına yenilmiştir. Sekiz bin ölü yılandan başka geriye bir şey kalmamıştır. Bunlar da bir çukur kazılarak gömülmüştür. Kitapta bu olayda deniz yılanlarının yenilmesinin, I. Beyazıt'ın denizlerin de hakimi olacağına işaret olduğu şeklinde yorumlandığı ifade edilmiştir (Ahali, 26 Eylül 1933).

"Osmanlıların ilk Samsun Beyi Aleksandr Şişman" başlıklı yazı, Samsun'un Tarihi köşesinde yer almıştır. Aleksandr Şişman, Bulgaristan'da hüküm süren beylerden biri olarak belirtilmiştir. Bulgaristan fethedilince yurtsuz kalmış, Müslümanlığı kabul ederek, Beyazıt'ın mahiyetine girmiştir. Bunun neticesi olarak Samsun'un

fethinden sonra buraya bey olarak atanmıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında Müslüman olduğu halde isimlerini değiştirmeyenler vardır. Aleksandr Şişman da bunlardan biridir. Yazıyı kaleme alan yazar, Bulgaristan'da hüküm süren Şişman sülalesinin aslen Kıpçak-Kuman Türklerinden geldiğini ifade etmektedir. Buna göre Kumanlar, 888 senesinde batıya sürdükleri Peçeneklerin yerinde yani Volga ile Ural ve Hazar Denizi'nin kuzeyinde bulunuyorlardı. 1067'de Dinyeper kıyılarına geldiler. Ruslar bunlara "sarı saçlı" diyorlardı. 12. asırda Ruslar Polonya'ya, Moravya'ya ve aşağı Bizans arazisine akınlarda bulunuyorlardı. 1087'de Balkanlarda görüldüler. Daha önce yardım ettikleri Peçeneklerin Bizans tarafından katliama uğramalarına seyirci kaldılar. Latinlere karşı Bizans ile müttefik olan Bulgar kralının idaresinde 14.000 Kuman vardı. Kumanlar bu münasebetle Fransızlara çok fazla zayıat verdiler. 1206'da Fransızları tekrar hezimete uğrattılar. 1223-1227 yılları arasında Kumanlar arasında Hıristiyanlık yayıldı. Moğolların baskıları üzerine Ukrayna'dan Macaristan ve Romanya'ya göç etmek mecburiyetinde kaldılar. Macaristan'ı tahrip edip, buraya yerleştiler. Ancak bir Moğol istilası sırasında Macarlar, Kuman Beyini öldürdüler. Bunun üzerine Kumanlar, Macaristan'ı tahrip ederek Bulgaristan'a geçtiler. Kumanlardan gelen "Terter"ler sülalesi, Tırnova tahtına geçtikleri gibi, Aleksandr Şişman'ın geldiği aile de merkezi Vidin olan Bulgaristan'da küçük bir sahayı ele geçirdi. Aleksandr Şişman, Müslüman olmakla bütün Türklerce kabul edilen bir dine girdi. Dolayısıyla Samsun'un fethinden sonra tayin edilen ilk bey aslen Türk'tür (Ahali, 7 Ekim1933).

Yunus Emre'ye de gazetede yer verilmiştir. Haberde "Milli şairimiz" ifadesi kullanılarak Yunus Emre anısına 15 Nisan Pazar günü saat 21:00'de anma töreni yapılacağı ifade edilmiştir (Ahali, 10 Nisan 1934). Gazetenin daha sonraki nüshasında Yunus Emre'nin şiirlerine yer verilmiştir (Ahali, 17 Nisan 1934). Bir yıl sonra yine gazetenin ilk sayfasında "Büyük Türk Ozanı Yunus Emre'nin ünlü şanlı namı dün gece Halkevinde saygı ile anıldı" başlığıyla verilmiştir. Halkevinde yapılan Yunus Emre gecesinde dil, edebiyat, tarih başkanı Cemal Gültekin'in konuşmasına yer verilmiştir. Konuşmasını o zamanın dil politikası gereği "*arı bir Türkçe*" ile yapmıştır. Yunus Emre'nin kişisel özellikleri, halkın gözündeki değeri, Türkçe yazdığı şiirleri ve Türkçe ile duygularını dile getirip, bu dile yaptığı katkıları anlatılmıştır. Ayrıca şiirlerine de yer verilmiştir. Gazetenin aynı nüshasında 9 Nisan Salı akşamı Mimar Sinan ve 15 Nisan Pazartesi akşamı da Türklerin büyük şairi Yunus Emre gecesinin Halkevinde çok yüksek katılımı kutlandığı ifade edilmiştir (Ahali, 16 Nisan 1935). Yine bir yıl sonra ilk sayfada "Yunus Emre Şehrimizde Sevgiyle Anıldı" başlığının altında "Büyük Halk Şairi Yunus Emre" alt başlıklı bir yazı ile Yunus Emre için yazılan iki şiire yer verilmiştir. Onun öz Türk şairi olduğu, zamanının Arap ve Acem diliyle yazılan şiirlerine karşılık saf bir Türkçe ile yazdığı şiirlerini halka sevdirdiği ve halkın kalbinde ayrı bir yerinin olduğu vurgulanmıştır (Ahali, 16 April 1936).

Türk Tarihinin önemli şahsiyetlerinden biri olan Mimar Sinan ile ilgili olarak gazetenin adının hemen yanında "Türklerin Dahi Mimarı Koca Sinan'ın Bugün Ölümünün 348 inci Dönüm Yılıdır" yazısı yer almaktadır. Ayrıca yine gazetenin ilk sayfasında "Bütün Ölmez Eserlerinin Sağlık ve İnceliğiyle Dünyaya Ün Salan Mimar Sinan'ın Yüce Ruhunu Analım" başlığı altında Mimar Sinan'ın kısa bir hayat hikâyesine yer verilmiştir. Daha sonra katıldığı seferlere, Van Gölü'nde Lütü Paşa'ya üç kadirge yaptığına, İstanbul'da ve çeşitli yerlerde yaptığı birçok esere yer veren uzun bir yazı Ali Ertan tarafından kaleme alınmıştır. Ayrıca aynı gün saat 20:30'da Samsun

Halkevinde Mimar Sinan ile ilgili bir anma gecesinin yapılacağı duyurulmuştur. Bir yıl sonra 9 Nisanda gazetenin ilk sayfasında “Türk Dahisi Mimar Sinan ve Kısaca Hayatı” ve “Mimar Sinan” başlıkları altında iki yazı kaleme alınmıştır. “Mimar Sinan ve Halk” adlı bir de şiire yer verilmiştir. Bu yazılarda Mimar Sinan’ın 9 Nisan 1588 tarihinde vefat ettiği, bu nedenle Halkevinde her yıl anma programının yapılmasının uygun görüldüğü, Mimar Sinan’ın mimarî ve sanatının en önemli kişilerinin başında geldiği, böyle önemli kişilerin tanınması ve tanıtılmasının gelecek nesiller için örnek teşkil edeceği ifade edilmiştir. Mimar Sinan’ın kendi deyimiyle toplam eser sayısının 17 imaret, 81 cami, 51 mescit, 30 medrese, 33 saray, 80 köprü, 7 su kemeri, 17 türbe ve 6 mahzen olarak verilmiştir (Ahali, 9 Nisan 1936)..

Gazete, Merzifon Halkevinde Süleyman Nazif’in ölümünün 9. yıldönümü münasebetiyle bir anma gecesinin tertip edildiğini ifade ederek; hayatı ve eserleri ile ilgili konuşmaların yapıldığı ve “Hazreti İsa’ya Açık Mektup” adlı yazısının okunduğunu yazmıştır. Ayrıca iki sütun halinde Süleyman Nazif’in hayatı ve eserleri ile ilgili bilgi vermiştir (Ahali, 23 Ocak 1936).

Mithat Cemal Tansuk tarafından üç yazı dizisi şeklinde kaleme alınan “Nev’i Hayatı ve Eserleri” adlı yazıda, Nev’inin hayatı hakkında bilgi verilmiş, III. Murat tahta çıkınca cülûsiye yazdığı, bu kasidenin sarayda çok beğenildiği ve terfi ettiği ifade edilmiştir. 1581 tarihinde yapılan ve kırk gün kırk gece süren sünnet düğününde Sûriye isimli kasidesini padişahın huzurunda okumuştur. Edirnekapi’da Mihrimah Sultan Medresesi’nde görev yaptığı, oradan da Çınarlı Medrese’ye sahn müderrisi olarak tayin edildiği belirtilmiştir. Padişahın çocuklarına hocalık yapmıştır. Şiirlerinden örnekler verilmiştir (Ahali, 16 Temmuz 1936; 30 Temmuz 1936; 10 Ekim 1936; 1 Kasım 1936; 8 Kasım 1936). Mengüç Atsıza Yoldaş (Fethi Tevetoğlu) tarafından kaleme alınan “Samsunlu Âlimler” başlıklı yazı dizisinde, İstanbul’da Beyazıt Camii içindeki Veliyyüddin Efendi Kütüphanesinde 2361-2362 numaralarıyla kayıtlı Şeyh Feyzioğlu Şeyh Mehmed’in iki ciltlik Zeyl’ü Zeyl Şakaik-i Numaniye adlı eserinin taranması sonucu, İstanbul medreselerinde yetişen Samsunlu ulemanın hal tercümeleleri kitaptaki sıraya göre verilmiştir. 8 kişi tanıtılmıştır (Ahali, 6 Ağustos 1936; 20 Ağustos 1936; 12 Kasım 1936; 26 Kasım 1936).

Gazete, Mehmet Akif Ersoy’un vefat haberini M. Şükrü Fırat’ın kaleminden “Büyük Vatan Şairi Mehmed Akif’i de Kaybettik” başlığı ile ilk sayfadan vermiştir. Mehmet Akif Ersoy’u, Türk vatanının ve İnkılap Türkiyesi’nin son derece büyük bir edebiyatçısı, Çanakkale Destanı ve İstiklal Marşı gibi iki büyük abide eseri ortaya koyan ve Türk ruhunu tarihe intikal ettiren büyük vatan şairi olarak tanımlamıştır. Mısraları hem kalbe hem de ruha dokunacak, mısralarındaki her bir kelimenin bin âlem yaratacak ve insanı duygulandıracak kuvvette büyük bir vatan şairi olarak ifade edilmiştir (Ahali, 7 Ocak 1937).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Cumhuriyetin ilk yıllarında ülke genelinde ortak bir Türk kültürü ve Türk kimliği oluşturulmaya çalışılmıştır. Eğitim alanında özellikle de tarih eğitimi ve öğretiminde yapılan yeniliklerin büyük çoğunluğu, bu ortak kültürü oluşturma çabalarıdır.

Ayrıca milli bayramların kutlanmasına da ayrı bir önem gösterilmiştir. Kolektif hafıza, bir toplumun geçmiş hakkında oluşturduğu anlam, siyasi kültürünün, topluluk geleneğinin ve sosyal kimliğinin önemli yönlerini içerir. Geçmişteki olaylarla şimdiki olaylar arasında ilişki kurar ve gelecek ile ilgili beklentilerimize katkıda bulunur (Edy, 1999). Milli bayramlar ve olaylar, toplumun geçmişinde beraber yaşamış olduğu ve toplum hafızasına kazınmış olan acı ya da mutlu bazen her ikisini beraberinde taşıyan önemli günleri barındırır. Bu günler, çeşitli faaliyetlerle hafızalarda yeniden canlandırılır. Bu sayede toplum, birlik ve beraberliğini canlı tuttuğu gibi geçmişten ders çıkartarak aynı hatalara tekrar düşmemeye çalışır. Geçmişte meydana gelen, devlet ve millet için önemli olayların bilimsel metotlarla araştırılıp, ortaya konulması tarih ilmidir. Ancak bunun çeşitli vesileler ve yöntemlerle toplumun her ferinde canlı tutmak ve o duyguyu vermek tarih eğitimidir. Bu eğitim, eskiden tarih denilince akla gelen anlatım ve ezberlenme yoluyla yapılabildiği gibi asıl önemlisi yaparak yaşayarak yani aktif öğretim metoduyla yapılandır. Milli bayramlar bunun için bir vesiledir. Bu amaçla her türlü araç ve materyalden yararlanılabilir. Bu materyallerden biri de günlük gazete ve dergilerdir. Gazete ve dergilerin, o güne rastlayan nüshalarında anma veya kutlama amaçlı yazılar yayınlanmaktadır. Bu, yayın organlarının üstlenmiş olduğu son derece önemli hizmetlerden biridir. Samsun'da yayınlanan Ahali Gazetesi'nde de milli bayramlar, gazetenin her yıl aynı tarihe rastlayan nüshalarında büyük bir ciddiyet ve önemle ele alınmıştır. Günün anlam ve önemini dile getiren yazılar yazılmış, şiirlere ve devlet adamlarının fotoğraflarına yer verilmiştir. Böylece bu önemli günler ve milli olaylar, toplum hafızasında canlılığını her zaman korumuştur.

1930'dan sonra Türk Tarih Tezi'ne uygun olarak ilk, orta ve lise tarih programlarında bir takım düzenlemelere gidilmiştir. Çünkü bu tezin ortaya çıkmasındaki nedenlerden biri de diğer ülkelerin tarih kitaplarında yer alan olumsuz Türk imajını silmektir. Daha önceki dönemlerde Türk tarihi araştırmalarını yapan ya da Türk tarihine ilgisi olup çeşitli kaynaklardan bunu öğrenmeye çalışan Türkler, bu yabancı kaynakları okuyorlardı. Bu döneme kadar Türklerin kendi içinde Türk tarihini bilimsel yollardan araştırmak için bilimsel bir çaba görülmemiştir. Alınan bilgiler, yabancı kaynaklardan elde edilenlerdi. Bu da Türklerin kendilerini tanımlarında ve benliğini ortaya çıkarmada zararlı olmuştur. 1931'de kurulan Türk Tarihi Tedkik Cemiyeti, okul kitaplarının yeniden yazılmasına öncülük etmiştir. Bu dönemde milli tarih öğretimine öncelik verilmiştir. Türk tarihi ve devletleri anlatılarak toplumda milli bilinç uyandırılıp, yeni Türk devletinin temeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Türk tarihindeki önemli şahsiyetler ve yaptıkları anlatılarak toplumun bunları örnek alıp, bu doğrultuda bir Türk karakter ve yapısı yaratılmaya çalışılmıştır. Ahali Gazetesi'nde Attila ve I. Bayezid gibi Türk tarihinde önemli yeri olan devlet adamları, Türk karakterinin simgesi olarak ortaya konulurken; Evliya Çelebi, Katip Çelebi, Yunus Emre, Mimar Sinan, Süleyman Nazif, Nev'i, Mehmet Akif Ersoy gibi Türk milletine hizmet etmiş önemli düşünür ve bilim adamları ve Samsun'un çıkarttığı önemli şair, edebiyat, sanat ve bilim insanları anlatılarak bunların gösterdiği başarılar ve eserleri ortaya konulmaktadır.

Bu çalışmada, Atatürk döneminde milli kimlik oluşturmak için kolektif ve tarihsel hafızanın canlandırılmasında tarih eğitiminin önemi üzerinde durulmuştur. Gerek izlenen tarih eğitimi politikaları gerekse milli kimliğin oluşturulmasında gazetelerin rolü, Samsun'da yayımlan ve yerel bir gazete olan Ahali Gazetesi veri kaynağı alınarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Milli kimlik oluşturmada tarih eğitiminin rolü büyüktür. Tarih eğitimi ve

öğretimi için Cumhuriyetin ilk yıllarında önemli çalışmalarda ve faaliyetlerde bulunulmuştur. Bütün bu çalışmaların, milli kimlik oluşturmada büyük halk kitlelerine yayılması ve etki alanının genişletilmesi gerekiyordu. Bunun için de en etkili yollardan biri olan gazetelere başvurulmuştur.

Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele yıllarından başlayarak Cumhuriyet dönemi boyunca kamuoyu oluşturmada basının önemini farkındaydı. Bu nedenle gerek milli basın gerekse yabancı basınla ilişkilerini güçlü tutmuştur. Türk ve yabancı gazetecilerle görüşmeler yapmış, onlara demeçler vermiştir (Özkaya, 1985; Sürmeli, 2005) Milli Mücadelenin kazanılmasından sonra yine basın aracılığıyla yapılan yenilikler ve inkılapların halka duyurulması ve yapılan yeniliklerin halk tarafından benimsenip, desteklenmesi için basının desteğinin alınmasına dikkat edilmiştir. Dönemin gazetelerinde, Türk Tarih Tezini destekleyen çeşitli haber ve yazılara yer verilmiştir.

Ahali Gazetesi'nde yer alan haberler ve yazılar incelediğinde, milli kimlik oluşturmada dönemin tarih eğitimi politikaları doğrultusunda kolektif hafızanın canlandırılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Gazete aracılığıyla kolektif hafızanın birleştirici ve ortak bir kimlik yaratmada etkili olduğu söylenebilir. Kolektif hafıza ilgili olarak yapılan çeşitli çalışmalarda buna benzer sonuçları tespit etmek mümkündür (örneğin Edy, 1999; Nesibli 2001; Başaran İnce, 2010; Çelik, 2012; Biletska, Şahin & Şükür, 2014; Uğur Çınar, 2017; Lieberman & Miller 2021) Yine milli kimlik oluşumunda tarih bilinci, tarih öğretimi ve tarih eğitiminin önemi ile ilgili de birçok çalışma mevcuttur (örneğin Phillips, Goalen, McCully & Wood, 1999; Kıcırcı & Aksoy, 2004; Aslan & Avcı Akçalı, 2007; Öztürk, 2007; Şimşek, 2007; Şıvgın, 2009; Gelişli, 2016; Hayta & Yakar, 2021) Ayrıca alanyazında tarih ile kolektif bellek arasındaki ilişkiye dair de çalışmalar vardır (Kuzio, 2002; Halbwachs, 2017). Aynı şekilde tarih eğitimi ve öğretiminde basının yeriyle ilgili de benzer araştırmalar mevcuttur (Polat, 2009; İskender Kılıç, 2020).

Gerek elde edilen bulgular gerekse alanyazında konu ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda tarih eğitimi, milli kimlik oluşumu ve kolektif hafıza arasında yakın ilişkinin olduğu görülmüştür. Ayrıca bütün bu çalışmaların geniş halk kitlelerine duyurulmasında gerek ulusal gerekse yerel basının önemli bir rol oynadığı ve büyük ölçüde bunlardan yararlandığı tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Araştırma bulguları sonucunda şu önerilerde bulunulabilir:

Milli Mücadele döneminde veya Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkan diğer yerel gazetelerde, kolektif hafızanın canlandırılması için ne gibi haber ve yazılara yer verilmiştir? Kolektif hafıza canlandırılırken yerel gazetelerde yer alan haberler, bölgeler bazında karşılaşılan sorunlar ve kültürlere göre farklılıklar göstermekte midir? Yine Cumhuriyetin ilk yıllarında ulusal basından bir ya da birkaç gazete tespit edilerek bu gazetelerdeki haberlerin Türk Tarih Tezi doğrultusunda milli kimlik oluşturulması ile ilgili yaklaşımları nelerdir? Tarih eğitiminin geniş halk kitlelerine ulaşmasında basın-yayın organlarından daha etkili nasıl yararlanabilir? Sorularına yanıtlar aranabilir.

Etik Metni

Bu araştırmanın veri kaynağı, 1917-1944 yılları arasında Samsun'da yayımlanan Ahali Gazetesi'dir. Bu nedenle bu araştırma makalesi için etik kurul onayı gerekmemektedir. Ayrıca bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiğine, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

Ahali Newspaper (1932-1937), Samsun.

T.C. State Yearbook (1926-1927). Matbuat-ı Müdüriyet-i Umumiye.

Akgül, M. & Görücü, F. B. (2020). Kolektif hafızanın oluşmasında medyanın rolü: 28 Şubat haberleri üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 15(2), 703-728. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40097>

Akman, Ş. T. (2011). Türk tarih tezi bağlamında erken Cumhuriyet Dönemi resmî tarih yazımının ideolojik ve politik karakteri. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 80-109.

Arı, K. (2014). Atatürk'ün dil ve tarih anlayışı. *Cumhuriyet'in ilanının 90'uncu yılında "Atatürk ve Cumhuriyet" Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 321-333. ISBN: 978-975-409-686-6

Aslan, E. & Avcı Akçalı, A. (2007). Kimlik sunumu olarak tarih eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 125-132.

Başaran İnce, G. (2010). Medya ve toplumsal hafıza. *Kültür ve İletişim*, 13(1), 9-29.

Bayındır Uluskan, S. (2010). *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. ISBN: 978-975-16-2237-2

Bayındır Uluskan, S. (2012). Atatürk döneminde halk terbiyesi ve buna dair bir yayın örneği: Halk Dergisi. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 0 (9), 189-208.

Baykal, H. (1988). Millî Mücadele'de basın. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 4(11), 471-480.

Bayri, H. (2008). *Türkiye'de kimlik siyaseti sorunu ve ulusal kimlik (1980 sonrası döneme sosyo-politik bir bakış)*. [Basılmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Ben-Aaron, D. (2003). When news isn't news: The case of national holidays. *Journal of Historical Pragmatics*, 4(1), 75-102. <https://doi.org/10.1075/jhp.4.1.05ben>

Biletska, Y., Şahin, C., & Şükür, İ. (2014). Kolektif hafıza ve milli kimlik bağlamında Türkiye'de resmi tarih yazıcılığı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 94-116. <https://doi.org/10.15869/itobiad.14906>

Bilgin, Nuri (2008). Geçmişin araçsallaştırılması, tarih ve kolektif Bellek II. *Toplumsal Tarih*, 174, 34-40.

Çapa, M. (2002). Cumhuriyet'in ilk yıllarında tarih öğretimi, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 29, 39-55.

Çelik, H. (2012). Küreselleşme sürecinde kimlik tartışmaları ve medyanın rolü: Kosova örneği. *Global Media Journal: Turkish Edition*. 2 (4), 21-44.

- Demircioğlu, İ. H., & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma s¼recinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve i¼erik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Edy, J. A. (1999). Journalistic uses of collective memory. *Journal of communication*, 49(2), 71-85. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02794.x>
- Erkili¼, T. (2007). Eğitimle ilgili yazıların Eskişehir yerel gazetelerinde dağılımları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 157-172.
- Fırat, O. (1995). T¼rkiye’de yerel yasinın gelişmesi üzerine notlar. *Kebike¼ Dergisi*, 2, 161-163.
- Gelişli, Y. (2016). Cumhuriyetin ilk yıllarında tarih ğretimi ve millî kimlik, *T¼rk Yurdu*, 350, 34-38.
- Gibson, L. (2021). The case for commemoration controversies in Canadian history education. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l’education*, 44(2), 434-465. <https://doi.org/10.53967/cje-rce.v44i2.4451>
- Girgin, A. (2001). *T¼rk basın tarihi’nde yerel gazetecilik*. İnkılâp Kitabevi.
- Gross, T. (2002). Anthropology of collective memory: Estonian national awakening revisited. *Trames*, 6(4), 342-354.
- Halbwachs, M. (2017). *Collective memory*. (Banu Barış, ¼ev.), Heretik Yayınları.
- Hayta, N., & Yakar, S. (2021). Tarih bilinci, millî kimlik ve tarih ğretimi. *Prof. Dr. Mustafa zt¼rk Onuruna Tarih Yazıları II*. Ayşe G¼l H¼seyinkliođlu, Işıl Işık Bostancı, Ayşe Değerli, Orhan Kılı¼ (Eds.). İdeal K¼lt¼r Yayıncılık. 131-144.
- İskender Kılı¼, P. (2020). Reflections of Policies Related to History Education and Culture during Atat¼rk's Period in Samsun Press. *Journal of Education in Black Sea Region*, 6(1), 149-157. <https://doi.org/10.31578/jeps.v6i1.226>
- Kayadibi, F. (2006). Atat¼rk D¼neminde eğitim ve bilim alanında gelişmeler. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*, (13), 1-21.
- Kıcır, K., & Aksoy, M. (2004). K¼lt¼rel kimliğin oluşumunda tarih bilinci ve tarih ğretimi. *XII Eğitim Bilimleri Kongresi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstit¼s¼*.
- Kocaoğlu, B. (1999). Milli M¼cadelede ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında Samsun’da basın hayatı ve cemiyetler, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fak¼ltesi Dergisi*, 12 (1), 155-160.
- Kuzio, T. (2002). History, memory and nation building in the post-Soviet colonial space. *Nationalities Papers*, 30(2), 241-264.
- Lieberman, E., & Miller, A. (2021). Do online newspapers promote or undermine nation-building in divided societies? Evidence from Africa. *Nations and Nationalism*, 27(1), 238-259. <https://doi.org/10.1111/nana.12661>
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research* (3rd ed.). Sage Publications.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma - Desen ve uygulama i¼in bir rehber*. ¼ev. Edt. Prof. Dr. Selahattin Turan, Nobel Yayıncılık.
- Nesibli, N. (2001). Azerbaycan’ın milli kimlik sorunu. *Avrasya Dosyası*, 7(1), 132-46.

- Özkaya, Y. (1985). Mili Mücadele başlangıcında basın ve Mustafa Kemal Paşa'nın basınla ilişkileri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 1 (3), 871-912.
- Öztürk, Y. (2007). Tarih ve kimlik. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2(1), 1-25.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, (Çeviri Ed: Bütün, M. & Demir, S.B.). 2. Baskı, Pegem Akademi.
- Phillips, R., Goalen, P., McCully, A., & Wood, S. (1999). Four histories, one nation? History teaching, nationhood and a British identity. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 29(2), 153-169. <https://doi.org/10.1080/0305792990290205>
- Polat, Ş. (2009). *Tarih Öğretimi ve Basın İlişkisi: Milli Bayramların Gazetelere Yansıması ve Milli Kimliğin Oluşmasında Rolü*. [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Prior, L. (2014). Content Analysis. In *The Oxford handbook of qualitative research*. P. Leavy (Ed.). Oxford University Press. 359- 379.
- Safran, M., & Dilek, D. (Eds.). (2021). *21. Yüzyılda kimlik, vatandaşlık ve tarih eğitimi*. Yeni İnsan Yayınevi. ISBN: 9786050001129
- Sungu, İ. (2002). Tarih öğretimi hakkında. Bahri Ata (aktaran), *Millî Eğitim Dergisi*, 153-154, 52-59.
- Süleymanov, A. (2003). *Azerbaycan'ın Yakın Tarihinde Milli Kimlik Arayışları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme*, [Basılmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Sürmeli, S. (2005). Ankara'da Amerikalı bir gazeteci: Clair Price, *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Dergisi*, 4(4), 21-43.
- Şıvgın, H. (2009). Ulusal tarih eğitiminin kimlik gelişimindeki önemi. *Gazi Akademik Bakış*, 2(4), 35-53.
- Şimşek, A. (2007). Türkiye'de tarih eğitiminin ulusallığı ve Avrupa merkezilik. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 11-38.
- Uğur Çınar, M. (2017). Kolektif anlatı ve vatandaşlık kimliğinin inşasına dair sorular, cevaplar ve yeni sorular. *İleti-ş-im*, (26), 135-156. <https://doi.org/10.16878/gsuilet.324208>
- Vurucu, İ. (2017). Milli tarih nedir?. *Turkish History Education Journal*, 6(1), 163-179.
- Yapar Gönenç, A. (2012). Medya ve haber. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0 (14), 77-89.
- Yıldırım, E. (2013). Erken Cumhuriyet yılları milli kimlik tartışmaları: Hasan Ali Yücel ve Türkiye'de hümanizma arayışları. *Journal of Turkish Studies*, 8(7), 745-763. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4832>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.